

บทที่ 7

การวิเคราะห์ต่อยอดองค์ความรู้พุทธธรรมในแนวทางบูรณาการของกลุ่ม Ken Wilber

โดยวิชาจรณสัมปโนและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้นับเป็นเรื่องที่ทำทลายต่อความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยซึ่งต้องกระทำด้วยความพินิจพิเคราะห์ในความลุ่มลึก ของสิ่งที่ดำรงอยู่แต่ไม่ได้เกี่ยวพันกันโดยตรงใน 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

ความรู้ของตะวันตกโดยกลุ่ม KW เป็นของศตวรรษที่ 21 มีช่วงเวลาเพียงไม่กี่ทศวรรษ ในขณะที่ภูมิปัญญาของพระพุทธองค์เกิดขึ้นดำรงมา 2600 ปี นับจากวันที่ทรงตรัสรู้มีระเบียบวิธีการศึกษาและผลชัดเจน อย่างไรก็ตาม จุดเชื่อมต่อที่สำคัญเกิดจาก KW เองที่ได้ศึกษาพุทธธรรมและฝึกฝนตนเองตามแนวทางนี้มาในระดับหนึ่ง

ความรู้ของ KW ที่ได้พัฒนามามีอายุน้อยกว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และน้อยกว่าพัฒนาการของชุมชนชาวอโศกในแนวทางคำสอนจรณะ 15 วิชา 8 โดยสมณโพธิรักษ์ และพัฒนาการทั้งสองก็มีแนวทางของตนเองไม่ได้รับรู้ถึงแนวคิดแนวทางบูรณาการของตะวันตกโดยกลุ่ม KW เลย

ความรู้ของตะวันตกโดยกลุ่ม KW ที่ศึกษาองค์ความรู้ของพุทธในหลักวิชาจากคัมภีร์ วิสุทธิมรรคอันเป็นตัวแทนของพุทธเถรวาท ก็นับว่ามีความลุ่มลึกน้อยกว่าความรู้ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎกของฝ่ายเถรวาทในประเทศไทย ซึ่งยังเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าเป็นปึกแผ่นแข็งแรงอนุรักษ์ไว้ได้ดีกว่าหลายประเทศที่มีพุทธศาสนาอยู่ในโลกนี้ การศึกษาหลักวิธีปฏิบัติสมาธิ ลุ่มลึกตามแนวตันตระของพุทธในธิเบต และแนวเซ็นอันเป็นแนวที่มีประวัติพัฒนาการมาจากคำว่า “ฉาน” หรือการฝึกสมาธิจิตที่ประกอบด้วยปัญญารู้อย่างของพุทธมหายานในญี่ปุ่น ก็ย่อมแตกต่างในหลักการวิธีการขั้นตอนของผลสัมฤทธิ์ที่มีอยู่ในพุทธประเทศไทยทั้งกระแสหลัก และวิถีปฏิบัติแนวพุทธของชาวอโศก

ผู้วิจัยจึงไม่มีแนวคิดผสมผสานองค์ความรู้หลักสำคัญดังกล่าวข้างต้น ตรงข้ามกลับพยายามศึกษาด้วยความตั้งใจหาสาระและสัมพันธภาพของแต่ละหมวดหมู่ แต่ละกลุ่ม ประเภท ให้ชัดเจน (แม้จะกระทำภายใต้ข้อจำกัดของผู้วิจัย)

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากแนวทางอนุรักษ์นิยมข้างต้น ซึ่งจำเป็นต้องธำรงไว้ ยังมีแนวทางบูรณาการ (integral approach) ที่กลุ่มตะวันตกเช่นกลุ่ม KW พยายามดึงเอาองค์ความรู้ในโลกทั้งมวลมาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ก้าวข้ามผ่านวิกฤตของโลกอันเป็นหายนะธรรม

ที่นับว่ารุนแรงและร้ายลึกยิ่งกว่าช่วงเวลาใด ๆ ในประวัติศาสตร์โลก โดยเฉพาะเมื่อกลุ่ม KW ก็มีความสนใจในหลักพุทธธรรมอย่างจริงจัง แล้วไฉนองค์ความรู้พุทธธรรมวิชาจรณสัมปันโน ที่กลุ่ม KW ไม่ได้สะท้อนออกมาว่ามีการรับรู้มาก่อน จะมีโอกาสได้รับอันสงส์ไม่มากนักน้อยบ้าง ได้หรือไม่

ดังนั้นความสนใจของผู้วิจัยอันนำไปสู่ประเด็นข้อค้นคว้าวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ได้แก่

7.1 แนวทางบูรณาการที่มีองค์ความรู้ของพุทธอยู่ด้วยนั้นมีความสัมพันธ์อย่างใด กับจรณะ 15 วิชา 8 ซึ่งกลุ่ม KW ก็ยังไม่ได้สะท้อนออกมาว่ามีความรู้ในเรื่องนี้อย่างแท้จริง

7.2 องค์ความรู้วิชาจรณสัมปันโน : จรณะ 15 วิชา 8 จะช่วยต่อยอดองค์ความรู้ทาง พุทธธรรมให้กับแนวทางบูรณาการของกลุ่ม KW ได้หรือไม่เพียงใด

7.3 การพัฒนายกระดับจิตสำนึก 10 ระดับซึ่งเป็นสาระสำคัญยิ่งในแนวทางบูรณาการ ของกลุ่ม KW จะมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ใน “วิชาทัศน์พัฒนาบูรณาการ” อันเป็นความรู้ 3 ระดับขององค์ความรู้วิชาจรณสัมปันโน อย่างไรบ้าง

7.4 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวทางบูรณาการของตะวันตก

7.5 การพัฒนามนุษย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาชุมชนสู่ โลกุตระของชาวอโศกในมิติของการพัฒนาแนวทางบูรณาการนั้นมีนัยยะสำคัญเป็นประโยชน์ต่อ กันอย่างไรจนเกิดเป็นตัวแบบพัฒนาบูรณาการของชาวอโศก

7.6 ความสมดุลของการพัฒนาแนวทางบูรณาการจตุรภาค

7.1 การเปรียบเทียบข้อมูลที่ค้นคว้าจากกลุ่ม KW ที่มีความเกี่ยวพันถึงหลักพุทธธรรมในเมืองไทย ที่มีจรณะ 15 วิชา 8

โดยพื้นฐานกลุ่ม KW โดยเฉพาะตัว Ken Wilber เองถ้าไม่นับความเป็นผู้รู้และผู้มี การศึกษาขั้นสูงแล้ว KW ยังเป็นผู้อุทิศตนในการศึกษาลึกซึ้งทางด้านจิตวิทยาอีกทั้งในการเรียนรู้ หลักคำสอนของลัทธิศาสนาต่าง ๆ อย่างดี แม้แต่ในทางพุทธก็ศึกษาหลักวิชาจากคัมภีร์วิสุทธรค อันถือได้ว่าเป็นตัวแทนของพุทธเถรวาท ศึกษาทางด้านมหามุทราชของพุทธในริเบตและแนวเซน ของพุทธมหายานในญี่ปุ่น KW เป็นผู้ทุ่มเทกับการฝึกฝนสมาธิ (meditation) ในภาคปฏิบัติจาก นักบวชชินโปเซชาวริเบต อีกทั้งจากนักบวชเซนชาวญี่ปุ่น เช่น การฝึกจากโกอังสุชาโตริ (ที่เป็น ภาวะชั่วคราว) สู่สภาวะมั่นคงแข็งแรงปกติในชีวิตประจำวัน แม้ทุกวันนี้ก็ยังฝึกฝนให้เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและเผยแพร่เนื้อหาสาระของการพัฒนาจิตวิญญาณให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และมีผู้ได้รับ แรงบันดาลใจมาฝึกฝนสมาธิและดำเนินชีวิตตามแนวทางบูรณาการปฏิบัติ (integral practice) เป็น จำนวนมาก ดังนั้นการเทียบเคียงกับหลักธรรมของพุทธจึงไม่ใช่การเอาเรื่องที่ต่างกันมารวมกัน แต่

เป็นแนวทางเดียวกับจิตวิวัฒน์ (contemplative approach) ทั้งระดับประสบการณ์ตรงทางวิญญาณ ส่วนตน ไปจนถึงแนวทางบูรณาการให้กับโลกยุคหลังทันสมัย

การศึกษาข้อมูลในข้อ 2.2 บ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ที่มีเกี่ยวพันถึงองค์ความรู้ พุทธธรรมใน 3 ด้านได้แก่

- (1) ด้านที่ส่งเสริมสอดร้อยกันได้
- (2) ด้านที่เหมือนกันและต่างกัน
- (3) ด้านที่กลุ่ม KW ไม่มี (หรืออธิบายไม่ถึง) กับที่หลักพุทธธรรมที่มีมากกว่า

7.1.1 ด้านที่ส่งเสริมสอดร้อยกันได้

7.1.1.1 กลุ่ม KW เสนอ Kosmos ด้วยองค์ประกอบหลัก 5 อย่างที่สอดคล้องกับหลักธรรมนิยาม 5 (ดูข้อ 2.1.1) และกลุ่ม KW ก็ระบุชัดเจนว่า วิญญาณอันติมะ (Ultimate Spirit) คือ สภาวะสูญญตาตถตา กำกับในระดับอันติมะ นับว่ามีอริปัญญารู้ชัดได้ถึงเป้าหมายที่มีปลายทางตรงกัน

7.1.1.2 กลุ่ม KW เสนอพื้นฐานในการสร้าง 4 ภาค ที่สำคัญเรื่องหนึ่งคือ สภาวะอัตตวิสัย (Subjective) และสภาวะวิสัย (Objective) ซึ่งเป็นความเข้าใจร่วมกันได้ว่าหมายถึง ผู้รู้ - Subject และสิ่งที่ถูกรู้ - Object นี้เป็นพื้นฐานร่วมกับหลักพุทธธรรมถึงเรื่อง รูป (สิ่งที่ถูกรู้) - นาม (ผู้รู้) และการพ้นทุกข์ได้ต้องมีอริปัญญาที่เกิดมาแต่การทำวิปัสสนากวนารูปนาม

7.1.1.3 กลุ่ม KW เสนอพื้นฐานเรื่อง 3 ภาษา ที่ปลายสุดขั้นอันติมะ (Ultimate) ของ The Big Three คือ พุทธะขั้นอันติมะ ธรรมขั้นอันติมะ สังฆะขั้นอันติมะ หรือไตรรัตน์

ไตรรัตน์ ได้แก่ พุทธะ(ความงามอันติมะ) ธรรม (ความจริงอันติมะ) สังฆะ(ความดีอันติมะ) และไตรรัตน์หรือแก้ว 3 ดวงนี้ จะเกิดในจิตวิญญาณมนุษย์ขึ้นมาได้ก็ด้วยการปฏิบัติฝึกฝนไตรสิกขา

ไตรสิกขา คือ ศีล(ความดี) สมาธิ (ความงาม) ปัญญา (ความจริง) ซึ่งจะเจริญเป็นไตรสิกขาขั้นอธิไปสู่โลกุตระได้ก็เพราะทำวิปัสสนากวนารูปนาม ซึ่งมีหลักสำคัญในการพิจารณาไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไตรสิกขาขั้นอธินี้จะนำไปสู่ศีลขั้นอเสขะ จิตขั้นอเสขะ และปัญญาขั้นอเสขะได้

แม้กลุ่ม Ken Wilber จะไม่ได้ให้รายละเอียดในพุทธะขั้นอันติมะ ธรรมขั้นอันติมะ สังฆะขั้นอันติมะก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นตามพื้นฐานองค์ความรู้ของพุทธธรรมว่าในขั้นสูงสุดหรืออันติมะนั้น พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสภาวะธรรมทางจิตวิญญาณที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือ “เอ โกรธโม” ของพระพุทธหรือพุทธะ คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เพราะมีพระธรรมที่เป็นความบริสุทธิ์ของจิตวิญญาณที่อยู่เหนือเหตุปัจจัยอาการของความทุกข์ได้ ก็เพราะเป็น

จิตวิญญาณของผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ ตามพระธรรมคำสอนที่ลดละเหตุแห่งทุกข์ คือความอยาก ในพฤติกรรมกาย วาจา ใจ (หรือที่มีคำอุปมาว่า ต้มหาร้อยแปดกิเลสพันก้าว) ได้แล้วเป็นพระสงฆ์ ที่มีริยคุณ หรือสาวกสังโฆที่มีพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ รู้ได้ด้วยตนหรือมืออยู่ในตนเป็นปัจจัยตั้ง แล้ว ดังนั้นในขั้นอันติมะนี้ ไม่ว่าจะ เป็นภาษา “ฉัน – เรา – มัน” (“I – WE - IT” language) หรือ หมายถึงว่าแม้จะดูมาจากหลายมุมมองก็จะสัมผัสสภาวะธรรมเดียวกันที่เป็นโลกุตระ หรือ (เข้าถึง) ปรมัตตส์จะนั่นเอง

แต่ในเส้นทางการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษยชาติ ซึ่งมีกิเลสตัณหาอันเนื่องอยู่ในกมลสันดานมาแต่เกิดนั้น จะใช้ชุดความรู้ในระดับสูงสุดหรืออันติมะดังกล่าวมาแล้วนั้น ยังมีได้ จึงจำเป็นต้องปรับลดระดับองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการศึกษาเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้ โดยเนื้อหาของแต่ละส่วนก็ล้วนมุ่งเข้าสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ โลกุตระในขั้นสูงสุดหรืออันติมะ และยังสามารถสัมพันธ์เหมาะสมกับจตุรภาคในแต่ละภาคได้ด้วยดังนี้

(1) ภาค “ฉัน” (“I” – Quadrant) ซึ่งเป็นภาคประสบการณ์ของจิตวิญญาณโดยตรงของตัวฉันในเรื่องจิตวิญญาณพุทธะ ชั้นแรกสุดที่กำหนดวางโดยพระพุทธเจ้าก็คือ ศรัทธา มัน ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หรือที่นิยมเรียกว่ามีศรัทธาในพระไตรรัตน์อันเป็นเงื่อนไขแรกขององค์คุณพระโสดาบันหรืออริยสาวกขั้นต้นที่ต้องมี

(2) ในภาค “มัน” (“IT”- Quadrant) นั้นทุกคนทราบที่ธรรมขั้นอันติมะ เป็นสิ่งที่มีเป็นอยู่เองไม่ว่าจะมีมนุษย์หรือไม่ พระพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ที่ค้นพบความจริงขั้นสูงสุดของธรรมด้วยพระองค์เอง แต่ธรรมขั้นโลกียะมีลักษณะของธรรม 3 ประการ คือ ความไม่เที่ยงหรืออนิจจัง ความตั้งอยู่ไม่ได้หรือทุกขัง จนดับไปไม่เป็นของตนหรือตัวตนของผู้ใดหรืออนัตตา ลักษณะทั้ง 3 นี้รวมเรียกว่า ไตรลักษณ์ ดังนั้นพฤติกรรมที่ต้องศึกษาฝึกฝนในภาค “มัน” นี้ จะ เป็นไปตามขั้นตอนที่ก้าวหน้าของไตรลักษณ์ที่ละเอียดเล็กลงไปเรื่อย ๆ จนสูญดับสนิท หรือสูญญตาอันเป็นธรรมในขั้นปลายสูงสุดหรือธรรมขั้นอันติมะ

(3) ในภาค “เรา” (“WE” - Quadrant) อันเป็นภาควัฒนธรรมของโลกมนุษย์ที่ทุกคนก็มีความเป็นมนุษย์ร่วมกับพระพุทธเจ้า จึงมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับประโยชน์จากพระธรรม คำสอนของพระพุทธองค์ ในการนำไปสู่ความสุขประเภทที่เป็นปรกติสุข หรือเมื่อพ้นจากโลกีย์ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตามระบบไตรสิกขาและในระดับสงฆ์สาวกเบื้องต้น ตามหลักองค์คุณของพระโสดาบันที่นอกจากศรัทธาในพระไตรรัตน์แล้ว ยังต้องมีพฤติกรรมพันภัยเวร 5 ประการด้วยการฝึกฝนถือศีล 5 ในการศึกษาศีล 5 ที่มีผลขัดเกลากิเลสในจิตเรียกว่า อธิศีล ผลของอธิศีล ทำให้จิตได้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น เช่น มีความละเอียดใจเกรงกลัวต่อบาปหรือทวารธรรม เป็นต้น เกิดขึ้นเรียกว่า อธิจิต โดยมีความเจริญของสติ สัมปชัญญะ และปัญญา ที่รู้เห็นอธิจิตที่เกิดขึ้นมา

จากการปฏิบัติศีลธรรมเรียกว่า อธิปัญญา การเกิดขึ้นทั้ง 3 ประการของอริศีล อริจิต อธิปัญญา เป็น ไตรสิกขาขั้นอธิในระดับที่ผู้ศึกษาต้องฝึกฝนอย่างจริงจังหรือเรียกว่า ไตรสิกขาขั้นเสขะ

เมื่อฝึกฝนจนถึงความสำเร็จขั้นสมบูรณ์เรียกว่า ไตรสิกขาขั้นเสขะ หรือเมื่อถึงขั้นสูงสุดก็คือ พระอรหันต์ ผู้มีพุทธะขั้นอันติมะ ธรรมขั้นอันติมะ และเป็นสังฆะขั้นอันติมะได้อย่างแท้จริงหรือที่เรียกว่า ผู้มีวิชชาจรณสัมปัน โนชั้นสมบูรณ์ของระดับสาวกภูมิแล้ว

(4) ในภาค “พวกมัน” (“ITS” – Quadrant) อันเป็นภาคระบบต่าง ๆ ในสังคม โดยพุทธศาสนาเกิดขึ้นและดำรงมาถึงปัจจุบันก็เพราะมนุษย์ทำประโยชน์ให้แก่กันและกันในโครงสร้างของสังคม ชุมชน จากกลุ่มเล็ก ๆ ขึ้นไปถึงระดับชาติ โดยมีหมวดธรรมสำคัญ ๆ เช่น การเอื้ออาทร เกื้อกูลกันในหมวดพรหมวิหาร 4 การพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างมนุษย์ในสังคมในหมวดมมงคล 38 ประการ การประมาณเหตุปัจจัยต่าง ๆ ให้พอเหมาะในหมวดสัพปุริสธรรม 8 ประการ เป็นต้น ตัวอย่างหมวดธรรมเหล่านี้แสดงถึงความสัมพันธ์ที่เป็นโครงสร้างภายนอกทั้งทางกายภาพและระบบสังคม รวมเข้ามถึงโครงสร้างภายในที่พัฒนาจิตวิญญาณ เช่น พรหมวิหาร 4 ซึ่งล้วนมีแก่นเนื้อหาร่วมกัน ตามหลักเหตุปัจจัยการ เพราะมีสิ่งนี้เป็นเหตุปัจจัย จึง มีสิ่งอื่นสืบเนื่องกันไป หรือที่เรียกว่า หลักอิทัปปัจจยดา อันเป็นหมวดธรรมใหญ่ครอบคลุมทั้งโลกวัตุธาตุเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ หรือมหาภูตรูปทั้ง 4 ใหญ่โตครอบคลุมไปทั่วทั้งจักรวาล และรวมไปถึงที่เล็กละเอียดของพลังงานนาม (ธรรม) รูป (ธรรม) ของโลกจิตวิญญาณ ทั้งระดับโลกียธรรม และโลกุตตรธรรม ซึ่งมีหลักเกณฑ์ของระบบที่ชัดเจนอยู่แล้ว และพระพุทธเจ้าทรงค้นพบได้ด้วยตนเอง อันที่จริงแล้วอาจจะกล่าวได้ในภาคระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ถ้ามีธรรมก็จะพ้นความสามานย์ ระบบการปกครองประชาธิปไตย ถ้ามีธรรมก็จะมีธรรมาธิปไตยที่ช่วยให้ประชาชนอยู่เย็นมีสันติสุขซึ่งจะเกิดได้ ก็เพราะรู้หลักเหตุปัจจัยการที่ทำให้เกิดผลร้ายจากอธรรมหรือ เกิดผลดีจากธรรมแล้วเป็นความรู้ชัดเจนหรือสัมมาทิฐิที่มนุษยชาติสมควรที่จะร่วมมือช่วยกันให้สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีเกิดขึ้น

7.1.1.4 กลุ่ม KW เสนอ 4 ภาค (Four Quadrants) โดยมีภาค “ฉัน” (“I” Quadrant) ที่พัฒนาการรับรู้ (cognition) ให้มีระดับของจิต (consciousness level) ได้ 7 ระดับ โดยมีนัยยะน่าสังเกตว่า ระดับเหล่านี้สัมพันธ์กับองค์ประกอบหลักทั้ง 5 คือ สสาร กาย ใจ จิต วิญญาณ ซึ่งก็เป็นที่ชัดเจนว่าหลักธรรมปฏิบัติสติปัญญา 4 คือ ฐานกาย ฐานเวทนา (ฐานใจ) ฐานจิต ฐานธรรม (ฐานวิญญาณ) โดยมีสสาร (Matter) ก็คือมหาภูตรูป 4 ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่ประกอบขึ้นเป็นร่างกายของมนุษย์แล้วอาศัยหลักปฏิบัติสติปัญญา 4 ดำเนินการพัฒนา pre - conscious ไปจนถึง post - conscious ในฐาน กาย เวทนา จิต ธรรม ก็สามารถยกระดับการรับรู้ของจิตวิญญาณให้สูงขึ้นทั้ง 7 ระดับได้ตามลำดับ

7.1.1.5 กลุ่ม KW ได้เสนอ “ทุกภาคทุกระดับ” (AQAL) โดยเพิ่มจาก 4 ภาคในรายละเอียดของทุกภาคที่มีสถานะหรือระดับ (stages or levels) สภาวะและเส้น (states and lines) แบบ (types) และกระแส(stream) ซึ่งความรู้ที่เป็นบูรณาการปฏิบัติ (integral practice) ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความมีสติสัมปชัญญะและทำสมาธิซึ่งในวิถีชีวิตประจำวัน เหล่านี้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในหลักธรรม จรรยา 15 วิชชา 8 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับโพธิปักขิยธรรม 37 ประการที่มีหลักธรรมข้อปลาย คือ องค์แห่งการตรัสรู้ 7 ข้อ หรือโพชฌงค์ 7 และสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 ที่ดำเนินไปในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการกระทำถูกต้องหรือสัมมากรรมันตะและอาชีพชอบหรือสัมมาอาชีพะ ย่อมบ่งชี้ว่า ครอบคลุมกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องในทุกภาคและทุกระดับของความก้าวหน้าลึกซึ้งทางจิตวิญญาณจนเข้าถึงระดับอันติมะ เมื่อสมบูรณ์ได้ความจริงอันประเสริฐหรืออริยสัจ 4 ได้แล้ว

ตารางที่ 7.1 ความเกี่ยวเนื่องของชุดความรู้ของกลุ่ม KW กับหลักพุทธธรรม

ลำดับ	ชุดความรู้ของกลุ่ม KW	ชุดความรู้ของหลักพุทธธรรม
1	จักรวาล (Kosmos)	ธรรมนิยาม 5
2	ผู้รู้ – สิ่งที่ถูกรู้ (Subject – Object)	วิปัสสนาภาวนารูป-นาม
3	3 ภาษา (3 Languages)	ไตรสิกขา
4	จตุรภาค (4 Quadrants)	สติปัญญา 4
5	ทุกภาค – ทุกระดับ (AQAL)	จรณะ 15 วิชชา 8 เข้าถึงอริยสัจ 4

7.1.2 ด้านที่เหมือนกันและต่างกัน

ด้านที่เหมือนกันในโครงสร้างตื้นกว้าง (shallow - wide) แต่ต่างกัน โครงสร้างลึกแคบ (deep - narrow) ซึ่งทั้ง 5 ข้อ ในข้อ 7.1.1 ล้วนมีด้านที่มีเหมือนกันและมีมุมต่างกัน ได้แก่

7.1.2.1 กลุ่ม KW กล่าวถึง Kosmos เทียบกับธรรมนิยาม 5 ในลักษณะการดำเนินไปเหมือนคล้ายกับวัฏฏสงสาร แต่มีมุมต่างกันที่ Kosmos บ่งชี้การดำเนินไปอย่างมีเป้าหมายและเป็นลำดับตามหลักวิวัฒนาการ (evolution) และวิวัฒนาการก้าวหน้าแบบย้อนกลับ (involution) จากสสารไปสู่กายไปสู่ใจ ไปสู่จิต ไปสู่วิญญาณแล้วเป็นจุดสิ้นสุดจักรวาล นับเป็นความเชื่อแบบกว้างที่ยังดี เพราะยังไม่มีใครรู้ว่าเมื่อถึงรอบระดับวิญาณแล้วจะมีผลต่อพัฒนาการของมนุษย์มากน้อยเพียงใด เพราะไม่มีรายละเอียด อย่างเช่นในอดีตที่มีการนำเสนอวันสิ้นโลกโดยจิตวิญญาณมนุษย์จะพลิกฟื้นคืนชีพแล้วมีจำนวนหนึ่งไปสวรรค์อยู่กับวิญาณสูงสุด อีกจำนวนหนึ่งไปนรกอยู่กับชาตาน ซึ่งก็คือเทพที่ต้องการเป็นใหญ่แทนพระเจ้า ซึ่งก็เป็นรูปแบบนำเสนอในมีมระดับ 3 - 4

แต่ในมิติระดับ 7 จะเป็นเช่นไรยังบอกไม่ได้ แต่ตามหลัก พุทธธรรมนั้นธรรมนิยาม 5 แสดงถึงแนว
 ตื่นกว้างของปัจเจกการที่ไม่สิ้นสุดของจักรวาลน้อยจักรวาลใหญ่ และในแนวลึกแคบมีแต่จักรวาล
 น้อยหรือโลกในความเป็นมนุษย์เท่านั้นที่เป็นมนุษย์ชมพูทวีปแล้วจะมีสภาพแข็งแรงแกร่งกล้าชัดเจน
 (สุรภาโว) ในความเป็นผู้ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะปัญญา (สติมันคโร) ที่ยอมดำเนินในทางเอก
 สายเดียวนำไปสู่พรหมจรรย์ถึงที่สุดของโลก (อิทธิพรหมจริยาโต) ที่วิญญานมนุษย์ผู้ปฏิบัตินั้นจะถึง
 สภาวะของ ตตตา – สุตตตตา ได้ ซึ่งเป็นระดับ 10 สูงสุดวิญญานอันติมะ (Ultimate Spirit)

7.1.2.2 ความรู้เรื่อง Subject – Object (SO) ของกลุ่ม KW เป็นองค์ประกอบ
 ในการสร้างจตุรภาค แต่ไม่มีรายละเอียดเป็นการปฏิบัติที่แม้จะมีกระบวนการก้าวข้ามเปลี่ยนผ่าน
 เหมือนกลุ่ม Kegan เป็นต้น แต่ก็ยังเป็นแนวตื่นกว้างเพราะไม่มีความชัดเจนในการลดละกิเลส
 ขึ้นละเอียด ในขณะที่วิปัสสนาภาวนารูปนามเป็นความรู้แนวลึกแคบ ที่ลึกเพราะใช้สร้างอธิปัญญา
 ตัดกระแสกิเลส ตัณหาโลกีย์ได้ และแคบเพราะเจาะจงได้เฉพาะผู้ปฏิบัติที่ต้องมีรายละเอียดความรู้
 (ปริยัติ) ที่ชัดเจนว่าผู้รู้ (Subject) ที่ก้าวข้ามออกจากสิ่งที่ถูกรู้ (Object) คือ กิเลสนี้แหละคือรูป
 แล้วต้องมีการก้าวพ้นจากกิเลสได้คืออนาม โดยมิกระบวนกรคือ การพิจารณาไตรลักษณ์ของกิเลส
 ในสัมผัสรู้ (ผัสสะ) ปัจจุบัน ถ้าขาดองค์ประกอบข้อใดไปจะไม่ถึงผลในการตัดกิเลสที่เป็นตัวทุกข์
 ใหญ่หยาบ (สักกายะ) ได้ จึงไม่มีผลภาวนาในการทำวิปัสสนารูปนาม

7.1.2.3 กลุ่ม KW ได้เสนอขั้นสูงสุดของ “The Big Three” ซึ่งอยู่บนพื้นฐาน
 “3 ภาษา” ซึ่งหมายถึง พุทธะ ธรรมะ สังฆะ ที่เป็นนามธรรมสภาวะวิญญานขั้นสูงสุด (Ultimate
 Spirit) คือความเป็นหนึ่งเดียว (Oneness) ของไตรรัตน์ ที่ไม่ใช่รูปธรรมระดับเพียงแก่ พระพุทธรูป
 พระธรรมไบลาน พระสงฆ์ห่มจีวร แต่กลับไม่มี Oneness ของไตรสิกขา เพราะไม่เน้นฐานศีลที่สร้าง
 อริยบุคคล แม้จะกล่าวว่าให้พฤติกรรมข้อปฏิบัติเป็นไปตามแต่ละศาสนาซึ่งก็ถูกต้องเหมาะสม
 ในแนวตื่นกว้าง การทำสมาธิ (meditation) ก็เป็นไปตามแต่ละสำนักหมูกุ่มย่อยในแต่ละศาสนาโดย
 ไม่มีสัมมาสมาธิ (right concentration) ที่เป็นแนวลึกแคบสำหรับผู้ปฏิบัติสัมมาอริยมรรคมี องค์ 8
 ซึ่งเป็นเอกายนมัคโค ทางเอกสายนี้เท่านั้นที่จะมีสัมมาสมาธิที่นำสู่ผลหลุดพ้นคือวิมุตติ และพ้น
 อวิชชา คืออวิชชา เป็นความสมบูรณ์ของไตรสิกขาขั้นที่สำเร็จการเรียนรู้แล้ว (อเสขะ) ซึ่งต่างกับ
 ปัญญาแจ้ง (enlightenment) ที่กลุ่ม KW ได้จากการทำสมาธิบรรยายถึงในสภาวะพ้นความเป็นคู่
 (nondual)

7.1.2.4 กลุ่ม KW เสนอ จตุรภาค (4 Quadrants) เป็นตัวแทนที่ดีที่สุดจากยุค
 ทันสมัยเข้าใจได้ด้วยเหตุผล (rational - science) เป็นวิทยาศาสตร์ที่ KW แก้ปรับปรุงจุดด้อย
 ของวิทยาศาสตร์ที่ละเลยมิติวิญญานไป โดยมีโครงสร้างสมดุลของจตุรภาคขึ้นมาใหม่คือส่วน
 ที่เหมือนกันอย่างตื่นกว้าง โดยโลกของจิตวิญญานและโลกทางวิทยาศาสตร์มาพบกันได้เพราะ
 การยกระดับทางจิตวิญญานในเบื้องต้น (basic level of concionsness) สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และ

ระดับชัดเจนด้วยหลักวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยาขึ้นมา 7 ระดับหรือมากกว่าได้ ส่วนที่ต่างอย่างลึกแคบก็คือวิธีการเดินทาง แม้จะสงเคราะห์รวมลงกันได้กับโครงจักรวาฬใหญ่ของสสารกายใจจิตวิญญาณด้วยฐานกาย เวทนา จิต ธรรม ที่เป็นโครงสร้างเล็กของจักรวาลชีวิตมนุษย์ แต่วิธีการเดินทางของสติปัญญา 4 เป็นแนวลึกแคบเจาะจงการชำระกิเลสโดยมีสติทันกระแส และปัญญาตัด (ก้าวข้ามพ้น) กระแส ดัชนีโลกีย์ ซึ่งต่างกับการเจริญสติทำสมาธิ และการพิจารณาด้วยปัญญาทั่วไป ซึ่งมีผลปล่อยวางชั่วคราว เป็นความสงบ (สมถะ) ชั่วคราว ดังในหนังสือนิพพานที่นี้เดียนี่ (อิสระพร บวรเกิด, 2554) กล่าวถึงพระไพศาล วิสาโล ท่านเรียกว่า “นิพพานชั่วคราว” พระมิตชูโอะ คเวสโก ท่านเรียกว่า “นิพพานน้อย ๆ ในใจ” พระมานพ อุปสโม ท่านเรียกว่า “นิพพานน้อย ๆ ชั่วขณะ – ดั่งคณินิพพาน” เป็นการดำเนินสติปัญญา 4 ได้ในจตุรภาคในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ที่พระนวลจันทร์ กิตติปัญญา ท่านเรียกว่า “นิพพานชาวบ้าน” เป็นโลกิยนิพพานที่ชำระกิเลสบนวิถีจิต สังสมมากขึ้นถึงโลกุตตรนิพพานที่ปฏิบัติสติปัญญา 4 จนชำระกิเลสขั้นละเอียดระดับอนุสัยอาสวะได้เป็นพระอรหันต์ 4 ระดับ และนี่คือแนวลึกแคบที่เจาะจงจนได้เป็นอรหันต์ในกลุ่ม KW ไม่ได้กล่าวอ้างถึงชัดเจนในระดับจิตชั้นที่ 10 ซึ่งดูราวกับว่าถึงสูญญาคอตตาสมบูรณ์แล้วก็ยังเป็นระดับอรหันต์เท่านั้น

7.1.2.5 กลุ่ม KW เสนอ “ทุกภาคทุกระดับ”(AQUAL) เป็นตัวแทนขององค์ความรู้ที่ดีของยุคหลังทันสมัยโดยที่มีแนวทางบูรณาการ ด้วยโครงสร้างเชิงซ้อนแบบมีระดับที่มีภาวะเสถียร (static) ชัดเจนเป็นความก้าวหน้าแบบองค์รวม (holistic) ในระดับ 7-UL ที่ข้ามพ้น พหุนิยมที่ไร้ระเบียบ ในระดับ 6 -UL โดยมีพัฒนาการแบบเลื่อนไหลเป็นเกลียวพลวัต (spiral dynamics) เกิดความเจริญที่หนุนเนื่องไม่หยุดอย่างบูรณาการ ในระดับ 8 -UL ทั้งนี้ควรมีชุดองค์ความรู้ทางตะวันออก (ในยุคสมัยก่อนทันสมัย) ที่มีองค์ความรู้ในการนำพาความเจริญทางจิตวิญญาณเป็นองค์รวมและบูรณาการได้ในทุกระดับ เช่น หลักพุทธธรรมในประเทศไทย ที่มีชุดองค์ความรู้จรรยา 15 วิชา 8 ส่วนการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างที่มีความสัมพันธ์เชิงซ้อนต่อกันนี้มีรายละเอียดตามที่ได้แสดงไว้ในข้อ 7.1.2 นี้แล้ว

7.1.3 ด้านที่กลุ่ม KW มี (ไม่ถึงหรือไม่มี) กับที่หลักพุทธธรรมมี โดยความชัดเจนเป็นธรรมแล้ว เนื้อหาข้อนี้มี 2 ส่วน คือ

- (1) ด้านที่กลุ่ม KW มีชัด แต่พุทธกระแสหลักยังไม่ชัด
- (2) ด้านที่กลุ่ม KW ไม่มีแต่พุทธธรรมมี

แต่ที่ไม่แยกเป็น 2 หัวข้อ เพราะมีเนื้อหาเกี่ยวพันซ้อนสลับไขว้กันอยู่อีกหลายประการ อาทิ เช่น ด้านที่กลุ่ม KW ไม่มี แต่พุทธธรรมมี ได้แก่กลุ่ม KW มีการทำสมาธิ แต่ถือว่าไม่มี เพราะในพุทธธรรมมีเจาะจงการทำสมาธิในสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งลัทธิคำสอนศาสนาอื่นไม่มี แต่ด้านที่ KW มีการทำสมาธินั้นในพุทธกระแสหลักก็มีการสอนทำสมาธิถือเป็นภาคสมถวิธี นับเป็นการสอนพื้นฐานหลักกว่าร้อยละ 80 – 90 ให้ผู้ศึกษาต้องเริ่มเรียนรู้ก่อนแล้วไปต่อการทำ

วิปัสสนาวิธี คือการพิจารณารูปนามโดยความเป็นไตรลักษณ์ ซึ่งกลุ่ม KW แม้มีความรู้เรื่องรูปนาม (SO) แต่ไม่มีการพิจารณาให้เห็นไตรลักษณ์ในผัสสะปัจจุบัน เป็นต้น

ตามตัวอย่างข้างต้นผู้วิจัยจึงเน้นการมุ่งเอาสาระองค์ความรู้ตามหลัก พุทธธรรม ส่วนความรู้ของกลุ่ม KW หรือพุทธกระแสหลักในไทยเป็นการสะท้อนการเรียนรู้ หลักพุทธธรรมตามยุคสมัยและแบ่งปันประสบการณ์กันเพื่อการพัฒนาจิตวิญญาณมนุษย์ไปสู่วิถี อาริยธรรมร่วมกัน

7.1.3.1 ด้านที่กลุ่ม KW มีขีด แต่พุทธกระแสหลักยังไม่มีความชัด มีอยู่ 2 ประเด็นคือ

1) จตุรภาคและโสดอน ความที่กลุ่ม KW มีความชัดเจนในการ พัฒนาจิตในภาค UL แล้วสะพัดความเจริญไปสู่การเรียนรู้ที่จะพัฒนาต่อเนื่องในอีก 3 ภาคอย่าง สอดคล้องและเจริญขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยเป็นไปตามหลักโสดอนที่มีในสสาร กาย ใจ จิต วิญญาณ และ แม้ในนามธรรมระดับจิตที่เป็น psychic, subtle และระดับวิญญาณที่เป็น causal และ ultimate หรือ Non - dual ที่เป็นตถตาสุญญตาก็เป็นไปตามหลักโสดอนต่อกัน โดยมีฐานล่าง ได้แก่ ใจ กาย สสาร หมุนซ้อนเป็นลำดับลงไป ความรู้ของกลุ่ม KW ทั้งภายในจิตใจของปัจเจก และพัฒนาไปสู่ รอบกว้างอย่างเป็นระบบต่อกันได้อย่างไรนี้ พุทธกระแสหลักยังไม่มีความชัดเจน เพราะยังอยู่ใน บริบทของยุคทันสมัยที่อธิบายหลักธรรมแบบแบ่งแยกแแตกต่างส่วน เช่นไตรสิกขาแยกคิด เป็นความ ประพฤติ กาย วาจา สมาธิ เป็นการฝึกทำจิตสงบหรือ meditation ส่วนปัญญาที่พิจารณาไตรลักษณ์ของ ทุกสิ่งในธรรมชาติ แม้ในเบญจขันธ์ แต่ไม่รู้จักก้าวพ้นอุปาทานในขันธ์ 5 ไปสู่สัมมา สมาธิ (right concentration) ในวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยสัมมาอาริยมรรคมีองค์แปดในอีก 3 ภาค (quadrants) ด้วยความเข้าใจอย่างเป็นระบบได้อย่างไร

2) องค์ความรู้จตุรภาคและโสดอนนี้นับเป็นคุณูปการต่อชาวพุทธ ปัจจุบันที่เปิดใจรับรู้ความเปลี่ยนแปลงของสังคม โลก เพราะเห็นได้ชัดว่าการหาคำตอบในงาน ค้นคว้าวิจัยของนักวิชาการสหวิทยาการในยุคพหุนิยม ทำให้เพียงทำส่วนประกอบที่เป็นส่วนเล็ก ส่วนย่อยร่วมกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ ที่เป็นส่วนนำ (dominant) ที่ทำให้ดูว่ายังมีหลักเกณฑ์ความเป็น ธรรมะประกอบอยู่จึงเป็นช่วงยุครอยต่อที่ธรรมะดูไร้พลังขึ้นมาที่สุด (ยิ่งกว่ายุควิทยาศาสตร์ ทันสมัยที่แบ่งครึ่งคนละฝ่าย) ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นในการเปลี่ยนผ่านจากขบวนการความคิด ระดับแรก (first tier thinking) มาสู่พหุนิยมบูรณาการ ซึ่งเป็นขบวนการความคิดช่วงที่สอง (second tier thinking) ที่รับช่วงต่อด้วยระบบความคิดอย่างเป็นองค์รวมของธรรม (holistic) ที่มีพลัง ขับเคลื่อนหนุนเนื่องเลื่อนไหลอย่างเป็นบูรณาการดังที่กลุ่ม SDi และกลุ่ม KW ร่วมมือกันประสาน กับผู้รู้ทั่วโลกในการพัฒนาทางโลกวัตถุที่มีการยกระดับจิตวิญญาณมนุษย์ร่วมไปด้วยกันได้

7.1.3.2 ด้านที่กลุ่ม KW ไม่มีแต่พุทธธรรมมีกลุ่ม KW ไม่มีรายละเอียดของแผนและผู้เดินทางหรือผู้ปฏิบัติในการยกระดับจิตวิญญาณที่มีอยู่ในความรู้ที่เรียกว่าไตรสิกขาขั้นอธิ คืออริศีล อริจิต และอริปัญญา ดังนี้

1) อริศีล เป็นองค์ความรู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายและใจที่กลุ่ม KW ไม่มีรายละเอียดอยู่ 3 ประการ คือ

- สัมผัส (ผัสสะ) ปัจจุบัน ไม่มีข้อมูลจากกลุ่ม KW หรือ คีแกน หรือ SDi ที่จะพัฒนาจิตสำนึกจากผัสสะปัจจุบันอย่างไรในขณะที่พุทธธรรมเน้นย้ำว่าการปฏิบัติวิปัสสนาจะเริ่มเกิดขึ้นก็ในช่วงผัสสะปัจจุบันเป็นต้นไป

- กระบวนการไตรลักษณ์ของกิเลสในผัสสะปัจจุบัน ซึ่งทางกลุ่ม KW ไม่มีผัสสะปัจจุบันที่จับตัวกิเลสและผ่านกระบวนการไตรลักษณ์ไม่เที่ยง (อนิจจัง) ไม่คงทน (ทุกขัง) ไม่มีตัวตน (อนัตตา) ของกิเลสตามหลักพุทธธรรมย้ำว่าผู้ปฏิบัติวิปัสสนาภาวนารูป-นามต้องทำงานครบถ้วน

- การเปลี่ยนผ่านและหลอมรวม (transcend and include) ตามหลักการโฮลอน ทางกลุ่ม KW มีการพัฒนายกระดับจิตที่ดำเนินในโลกียะ แต่ของพุทธธรรมมีการเปลี่ยนผ่านและหลอมรวมตามหลักโฮลอนเหมือนกันแต่เป็นการยกระดับจิตที่ดำเนินในโลกุตตระ

2) อริจิต เป็นองค์ความรู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง กาย ใจ กับจิต (soul) 3 ส่วน

- การเปลี่ยนผ่านยกระดับมิติทางจิตวิญญาณ ทางกลุ่ม KW เกิดขึ้นในแบบที่จิตยังเจือปนจมอยู่ (เคลหิตะ) ในกิเลสหยาบกลางละเอียด ในขณะที่พุทธธรรมมีการปฏิบัติอริศีลในบทที่ 5 ข้อ (5.1.3) มีผลให้เกิดอริจิตก้าวข้ามพื้นออกมา (เนกขัมมิตะ) จากกิเลสหยาบกลางละเอียดได้

- การทำสมาธิจิต กลุ่ม KW ทำสมาธิแบบทั่วไป ซึ่งเป็นการทำจิตให้สงบ (เจโตสมถะ) แต่ไม่มีการตัดกิเลสค้นหาหยาบกลางละเอียด แต่ของพุทธธรรมฝึกปฏิบัติให้เกิดสัมมาสมาธิ (right concentration) ในชีวิตประจำวันเป็นการทำงานร่วมกันกับการปฏิบัติสัมมาอารยมรรคมีองค์ 8 ตัดกิเลสค้นหา อุปาทานจนหลุดพ้น (วิมุตติ) ได้

- การเกิดญาณทัสสนะ กลุ่ม KW เกิดญาณทัสสนะในระดับ “จิตญาณ” แม้จะถึงระดับอรูปรูป (formless- causal) ก็เป็นความรู้ญาณทัสสนะของอรูปรูปแบบฤทธิอุทกดาบส อาฬารดาบส แต่ของพุทธธรรมนำไปถึงโคตรญาณเปลี่ยนโคตรภูจิตบุณชนเป็นจิตอริชชน 4 ระดับได้เกิดญาณทัสสนะระดับ “ธรรมญาณ” ขึ้นในอริยบุคคลจริง

3) อธิปัญญา เป็นองค์ความรู้ที่สัมพันธ์ระหว่างกาย ใจ จิต กับธรรม
ในวิญญาน (ธรรมญาณ) มี 3 ส่วน

- การเข้าถึงอริยสัจ 4 ทางกลุ่ม KW ยังเข้าถึงไม่ได้ เพราะขาด
ข้อ (1) (2) แต่พุทธธรรมสามารถเข้าถึงได้แล้วเกิดอริยบุคคลจริง

- การเข้าถึงปัจจุสมุปบาท ทางกลุ่ม KW มีความรู้ใน
ปัจจุสมุปบาทสายเกิดไปตามกิเลสตัณหาเรียกว่า “สมุทยวาร” แต่พุทธธรรมเมื่อเข้าถึงอริยสัจ 4 แล้ว
ก็สามารถมีความรู้ที่มีวิชาเป็นตัวตั้งในปัจจุสมุปบาทสายดับกิเลสตัณหาแล้วจริงเรียกว่า
“นิโรธวาร” สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมโลกได้

- การเข้าถึงวิมุตติญาณทัตสนะทางกลุ่ม KW ยังไม่มีแต่
ที่เข้าถึงเป็นมิจฉาวิมุตติ คือ สัมผัสสุญญตาโดยรูปในอรุปรมาณ แต่ยังไม่สิ้นอวิชชาสวะ ซึ่งต่างกับพุทธ
ธรรมที่เป็นสุญญตาจากสัมมาวิมุตติญาณทัตสนะ ซึ่งสิ้นอวิชชาสวะสังโยชน์ได้แล้ว

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบองค์ความรู้ที่กลุ่ม KW มีต่างกันพุทธธรรม

	องค์ความรู้ หัวข้อความแตกต่าง		แนวทางกลุ่ม KW	แนวทางพุทธธรรม
			Integral Vision	Noble Integration Vision
อริศีล	1	ผัสสะปัจจุบัน	ไม่มี	มี
	2	กระบวนการไตรลักษณ์	1 ถึง 2 ขั้นตอน	3 ขั้นตอน
	3	การเปลี่ยนผ่านและหลอนรวม holon	ดำเนินใน โลเกียะ	ดำเนินสู่โลกุตตระ
อริจิต	4	การเปลี่ยนผ่านการยกระดับมิติทางจิตวิญญาณ	แบบเคหิตะอย่างรู้ไม่เท่าทัน	แบบเนกขัมมิตะอย่างรู้เท่าทันและก้าวข้ามออกจากเคหะสิตะได้แล้ว
	5	วิธีการทำสมาธิถึงจิตวิมุตติ ที่ทำให้กิเลสขาดสูญดับสนิท ไม่กลับกำเริบอีกเต็มรอบของสัมมาทิฏฐิจนถึงข้อที่ 10 สมณ พราหมณา ได้เป็นโอปปาติกะที่มีจิตวิญญาณบริสุทธิ์ของอริยบุคคล4 ได้จริงตามลำดับ	แบบสมาธิทั่วไปเป็นการทำจิตให้สงบ ที่มีผลบำบัดหรือบรรเทากิเลส แต่ไม่ขาดสูญดับสนิททำให้การดำเนินสู่สภาวะวิมุตติยังไม่สมบูรณ์	สัมมาสมาธิอันเป็นอริยะเป็นการทำสมาธิที่สงบด้วยการขัดเกลากิเลสลดลงด้วยศีล และทำให้เกิดอริจิตที่ดียิ่งขึ้นจนเต็มรอบของอริปัญญา จนทำให้เกิดสภาพจิตที่หลุดพ้นกิเลสขาดสูญ (วิมุต) ได้จริงไปตามลำดับ
	6	ระดับของญาณทัสสนะ	จิตญาณ	ธรรมญาณ
อริปัญญา	7	การเข้าถึง อริยสัจ 4	ยังเข้าถึงไม่ได้	เข้าถึงได้แล้ว
	8	ความรู้เรื่อง ปฏิจสมุปปบาท	ถึงระดับ “สมุทวาร”	ถึงระดับ”นิโรธวาร”
	9	ปัญญาญาณที่เข้าถึงสภาวะวิมุตหลุดพ้น	เข้าถึงสภาวะสูญญตา โดยรูปผ่านจิตรู้”สภาวะว่าง”แต่วิญญาณ”ผู้รู้”ยังไม่สิ้นอวิชชาะรอบถ้วน	เข้าถึงสภาวะ”สูญญตาโดยรูป”ผ่านจิตบริสุทธิ์ที่อยู่ใน”สูญญตาโดยนาม”คือ วิญญาณวิสุทธิเพราะเป็นผู้รู้แจ้งแทงตลอดสิ้นอวิชชาสะรอบถ้วนทั้งรูปและนามมีครบพร้อมสัมมาญาณและสัมมาวิมุตติญาณทัสสนะ

หัวข้อในตารางเปรียบเทียบองค์ความรู้ที่กลุ่ม KW มีต่างกับพุทธธรรม เป็นประเด็นที่มีนัยยะที่มีวิเคราะห์หาค้นคว้ามาแล้วในบทที่ 5 คือ

อธิศีล	ข้อ 1 ถึง 3 อยู่ในเนื้อหาของวิปัสสนาญาณ 3 ข้อแรกของญาณ 16 หรือโศปสญาณ
อธิจิต	ข้อ 4 อยู่ในเนื้อหาของวิปัสสนาญาณ 9 ของญาณ 16
ข้อ 5 ถึง 6	อยู่ในเนื้อหาของเปรียบเทียบสมาธิทั่วไปกับสัมมาสมาธิ อันเป็นของพระอริยะหรืออริโยสัมมาสมาธิ
อธิปัญญา ข้อ 7 ถึง 9	อยู่ในเนื้อหาของการตรัสรู้ตามพระพุทเจ้าเป็นลำดับ

สรุป ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากบททวนวรรณกรรมในบทที่ 2 อันเป็นองค์ความรู้บูรณาการของกลุ่ม KW มาใช้วิเคราะห์ในบทที่ 7 นี้เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลของกลุ่ม KW ที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธธรรม ทำให้ความเป็นไปได้ของความเชื่อมต่อระหว่าง ภูมิปัญญาตะวันตกและภูมิปัญญาตะวันออกสามารถส่งเสริมเกื้อหนุนบูรณาการกันได้ องค์ความรู้ของพุทธธรรมที่มีอยู่ในกระแสหลักทั่วไปมีการสอนอธิบายแบบแบ่งแยกแตกส่วนซึ่งเหมาะกับยุคทันสมัย แต่เมื่อถึงปัจจุบันมีความต้องการองค์ความรู้ทางพุทธธรรมในระดับที่เป็นองค์รวมและบูรณาการ ซึ่งมีในพุทธธรรม คือ วิชาจรณสัมปันโน ซึ่งหมายถึงมนุษย์พัฒนาจิตวิญญาณแล้วเป็นอริยบุคคลจริง เพราะเป็นผู้ถึงพร้อม (สัมปันโน) ด้วยความรู้ (วิชา) และการปฏิบัติ (จรณะ) อันมีรายละเอียดในชุดความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนในสามัญญผลสูตร แต่มีการสอนในพุทธกระแสหลักน้อยและไม่ละเอียดเป็นระบบ จึงศึกษาจากกลุ่มชาวอโศกที่มีการพัฒนาชุมชนจนเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงด้วยหลักความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ที่สอนอย่างเข้มข้นปฏิบัติได้ผลจริง โดยสมณโพธิธิรักษ์มายาวนานกว่า 4 ทศวรรษในบทที่ 3 และเห็นการมีผลพัฒนาถึงระดับโลกุตระได้ตามลำดับฐานศีลในบทที่ 5 อีกทั้งผ่านการตรวจสอบความเป็นจริงโดยเทียบเคียงกับหลักพุทธวจนะในบทที่ 6 มาแล้ว จึงนับได้ว่ามีการเตรียมความพร้อมระดับหนึ่งที่จะยกระดับขั้นสู่ปัญญารอบรู้ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมขึ้นโลกุตระเข้าในจตุรภาคของกลุ่ม KW ได้ในหัวข้อ 7.2 ต่อไป

7.2 การบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้าในจตุรภาคของกลุ่ม KW

องค์ความรู้ในชุดนี้ยังไม่มีในกลุ่ม KW และ SDi นี้เป็นความพยายามของชาวพุทธในอันที่จะเชื่อมต่อเป็นสะพาน (bridge) ส่งผ่านความรู้หลักพุทธธรรมสู่แนวทางบูรณาการทางจิตวิญญาณได้รับรู้เป็นครั้งแรกใน 4 ประเด็นดังนี้

7.2.1 กลุ่ม KW ได้จัดวางนักทฤษฎีปราชญ์ผู้รู้จากอดีตจนถึงปัจจุบันไว้ในจตุรภาค โดยแบ่ง เป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งภายใน (interior) และฝั่งภายนอก (exterior) ที่เน้นการยกระดับจิตสูงขึ้น ตามลำดับจึงเป็นเรื่องระดับจิต (consciousness) อันเป็นฝั่งภายใน (interior) และมุ่งเน้นเป็นความรู้ ได้โดยปัจเจกบุคคลเป็นปัจเจกตั้ง ดังนั้นกลุ่ม KW จึงจัดพระพุทธรเจ้าไว้ในภาคบนซ้าย (UL) ชื่อว่า โคตมะพุทธร (Gautama Buddha)

กลุ่ม KW ได้แสดง 3 ภาษาระดับอันติมะ (The Spiritual Big Three) คือ พุทธะ(I) ธรรมะ (IT) สังฆะ (WE) ซึ่งเมื่อนำมาวางในจตุรภาคแล้วยังขาดภาคล่างขวา (LR) “ITS” มี หลักธรรมหนึ่งคือ “อตัมยตา” เป็นธรรมที่ท่านพุทธทาส (พ.ศ. 2553) กล่าวว่า เป็นเพชรเม็ดสุดท้าย ในพระไตรปิฎกที่คนมองข้าม เพราะเป็นธรรมสำคัญที่รวมพุทธธรรมทุกอย่างไว้ในคำนี้ คือใน “อตัมยตาประยุกต์” ซึ่งมีความหมายอันเป็นการปลดปล่อยเป็นอิสระพ้น โลภี๋ยไม่เอาอะไรอีกกับโลก แล้ว ซึ่งรวมความหมายหลักพุทธธรรมทั้งหมด เช่น “พระพุทธ – พระธรรม - พระสงฆ์” “ปรีชา – ปฏิบัติ - ปฏิเวธ” “ศีล – สมาธิ - ปัญญา” ในการก้าวข้ามออกมา (เนกขัมมสัทตะ) จาก “กามภูมิ- รูป ภูมิ - อรูปภูมิ” เข้าถึงอริยภูมิ 4 ระดับโดยอาศัยสหายธรรมเรียกง่าย ๆ ว่า “9 - ตา” เป็น 3 ชุด คือ “อนิจจตา – ทุกขตา – อนัตตตา” “ธัมมัญญิตตา – ธัมมนิยามตา – อิทัปปัจจยตา” “สุญญตา – ตถตา – อตัมยตา” ช่วยทำให้ถึงความสมบูรณ์ของอตัมยตา ในผู้ปฏิบัตินี้เรียกว่า อตัมยโตซึ่งก็คือคุณสมบัติ ของพระอรหันต์ที่เป็นสังฆะสูงสุด (อรหันต์ก็คืออตัมยโตเป็นสรพนามใช้เรียกแทนกันได้)

ดังนั้น “อตัมยตา” จึงเหมาะสมที่สุดที่จะวางหมวดธรรมข้อนี้ไว้ในภาคล่างขวา UR- “ITS” เพราะเป็นหมวดธรรมที่แสดงภาควิทยาศาสตร์ทางจิตวิญญาณคือฝั่งนอก (Exterior) และเป็นธรรมรวมสรรพ (Collective) อย่างเป็นระบบซ้อนระบบด้วย ดังนั้นเราก็จะได้หลักพุทธธรรมใน จตุรภาค ดังนี้

	ภายใน	UL	UR	ภายนอก
ปัจเจก	พุทธร	“I”	“IT”	ธรรมะ
รวมหมู่	สังฆะ	“WE”	“ITS”	อตัมยตา
		LL	LR	

ตาราง หลักพุทธธรรมในจตุรภาค

7.2.2 จตุรภาคซ้อนจตุรภาคเกิดขึ้นได้จากข้อ (7.2.1) กล่าวคือในภาค “I” มีจตุรภาคซ้อนเข้าไปในตัวมันได้

พุทธะ	ธรรมะ	UL	UR
“I”	“IT”		
“WE”	“ITS”		
สังฆะ	อตัมยตา	“I”	“IT”
		“WE”	“ITS”
		LL	LR

ภาพที่ 7.1 การซ้อนกันของจตุรภาค

นี่เป็นประตูสำคัญของพุทธธรรมที่จะเชื่อมต่อยละเอียดของเนื้อหาหายาบ กลางละเอียด โดยหลัก รูป-นาม กล่าวคือ นามหรือผู้รู้กำลังดำเนินไปคือ “ฉัน” ภายใน (“I”-inside) และรูปหรือฉัน (สิ่ง) ที่ถูกรู้ คือ “ฉัน” ภายนอก (“I” outside) และมีผลให้เกิดจตุรภาคเล็กได้แก่ พุทธะ ธรรมะ สังฆะ อตัมยตา ได้เป็น 4 ชั้นซ้อนวงกันอยู่ (ดูข้อการวิเคราะห์ในกระบวนการขั้นความคิดที่ 3 ในข้อ 7.3.3)

7.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของกระบวนการขั้นของความคิดกับวิชาจรณสัมปันโน: จรณะ 15 วิชา 8

จากข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้าไปจนถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ถูกจัดหมวดหมู่ไว้แล้ว ทำให้การวิเคราะห์ในข้อนี้เห็นความสัมพันธ์ของระดับความรู้ในวิชาพัฒนบูรณาการกับกระบวนการขั้นของความคิด ดังนี้

- (1) ระดับปัญญาทัศน์ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการขั้นความคิดที่ 1
- (2) ระดับปัญญาทัศน์ วิชาทัศน์ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการขั้นความคิดที่ 2
- (3) ระดับวิชาทัศน์ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการขั้นความคิดที่ 3 (Soul)
- (4) ระดับวิชาทัศน์เชิงบูรณาการ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการขั้นความคิดที่ 3 (Spirit)

ด้วยการที่ Ken Wilber, (2006) ใช้หลัก 8 มุมมอง (8 primordial perspectives) มีด้านนอกและด้านในของแต่ละภาค ซึ่งเมื่อใช้หลักพิจารณาผู้รู้ไว้ (ด้านใน) สิ่งที่ถูกรู้ (ด้านนอก) ซึ่งพิจารณาลึกลับที่รู้ด้านนอก แล้วค้นหาความหมายที่อยู่ด้านในที่รับรู้ได้จากประสบการณ์ตรงของผู้รู้ ก็สามารถเห็นความสัมพันธ์ตามลำดับจากขั้นหยابค่อยสูงขึ้น ละเอียดขึ้น ตามลำดับดังนี้

7.3.1 กระบวนขั้นความคิดที่ 1 ของกลุ่ม จะมี 6 ระดับ จากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 หรือตรงกับมิมลีเบจไปจนถึงสี่เขียว เป็นพัฒนาการที่ใช้องค์ความรู้ระดับปัญญาทัศน์ในการพิจารณาปรับปรุง จึงมีความแตกต่างค่อนข้างมากในปรากฏการณ์ทางสังคมตั้งแต่นิมของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มิมลีแดง (3) มีหลักเกณฑ์อำนาจชนชั้นทางสังคม มิมลีน้ำเงิน (4) มีเหตุผลอย่างวิทยาศาสตร์มีมลีส้ม (5) ไปจนพหุนิยมของมิมลีเขียว (6)

7.3.2 กระบวนขั้นความคิดที่ 2

7.3.2.1 องค์ความรู้ในมิมลีเหลือง (7) บูรณาการเป็นเรื่องที่ยกขึ้นสู่ระดับกระบวนทัศน์อย่างเช่น การศึกษาในงานวิจัยนี้ค้นคว้าหาอยู่ในการพัฒนา 4 บริบท (4 contexts of development) องค์ความรู้ในระดับนี้จะมากขึ้นเมื่อนำไปประยุกต์ใช้งานจริงในการพัฒนาระดับต่าง ๆ

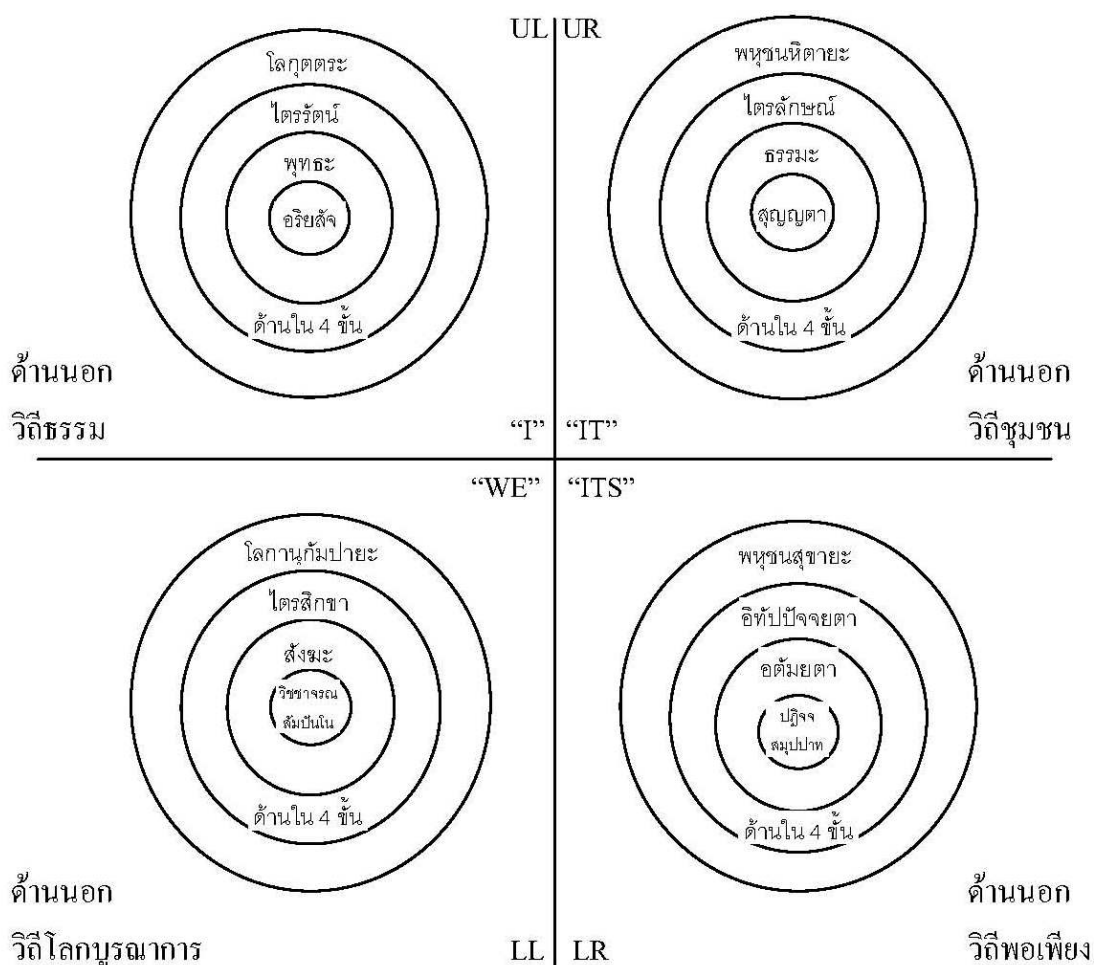
7.3.2.2 องค์ความรู้ในมิมลีเทอร์คอยท์ (8) มีทัศนะอย่างเป็นองค์รวม คือการเจาะลึกเข้าหาความหมายด้านในของ 4 บริบท ที่มีองค์รวมของการดำเนินฝึกฝนจรณะ 15 วิชชา 18 ร่วมกันทั้ง 4 บริบท ก็จะเกิดทัศนะภายในขั้นสูงของ 4 วิถีชีวิต ที่เป็นหนึ่งเดียวกัน คือวิถีธรรม วิถีชุมชนสู่โลกุตตระ วิถีพอเพียง และวิถีโลกบูรณาการ แม้จะต่างวิถีด้วยต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ แต่สามารถก้าวข้ามผ่านและยกระดับ (cross paradigmatic) เป็นจิตที่อุ้มชูโลก (global mind)

7.3.3 กระบวนขั้นความคิดที่ 3 เป็นองค์ความรู้ในมิมลีคอรัล (Coral) (9) ซึ่งเป็นเขตแดนของการพัฒนาจิตวิญญาณที่เป็นองค์รวมบูรณาการ (integrate-holonic level) ซึ่งเป็นความรู้ 2 ระดับ คือระดับวิชาทัศน์ที่เป็นองค์รวม จะเป็นองค์ความรู้ในฐานะ “จิตในจิต” ของ psychic และ subtle ที่เป็นผลสัมฤทธิ์ในจิต

ระดับวิชาทัศน์ที่เป็นองค์รวมและบูรณาการ จะเป็นองค์ความรู้ในระดับ “ธรรมในธรรม” ของ causal และ ultimate

ซึ่งการศึกษาพบข้อมูลแสดงถึงองค์ความรู้ที่มีประสบการณ์ทางจิตและวิญญาณ โดยในความเป็นจริงในการพัฒนาไม่อาจแยกจากกัน โดยจะแสดงผ่านหลักรูปคือด้านนอก และนามคือด้านในขององค์กรธรรมในจตุรภาคของกลุ่ม KW (อ้างแล้ว 2006)

โดยมีภาครวมขององค์กรธรรมต่าง ๆ ที่จัดวางเป็น 4 วงซ้อนกันตามลำดับของ psychic – subtle – causal – ultimate ด้วยแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 7.2 พัฒนาการของจิตวิญญาณสู่โลกุตตรธรรมที่สัมพันธ์กันในกระบวนขั้นความคิดที่ 3

ความจริงองค์ธรรมที่เป็นวงซ้อนกันนั้นเป็นพัฒนาการของจิตวิญญาณที่เป็นสภาพเกลียวพลวัต ตัวอย่างเช่น ในภาค “ฉัน” วิถีธรรมหมุนรอบสูงขึ้นเป็นโลกุตตระ แล้วหมุนรอบเกลียวสูงขึ้นเป็นไตรรัตน์เป็นพุทฺธะไปตามลำดับ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นโดยขยายกระบวนขั้นความคิดที่ 3 เป็นจตุรภาคที่แสดงผ่านหลัก “ด้านนอก – ด้านใน” และหลัก “รูป – นาม” ดังนี้

หลักด้านนอก (outside) สอดคล้องกับหลักภาวะวิสัยหรือสิ่งที่ถูกรู้ (รูป) ได้

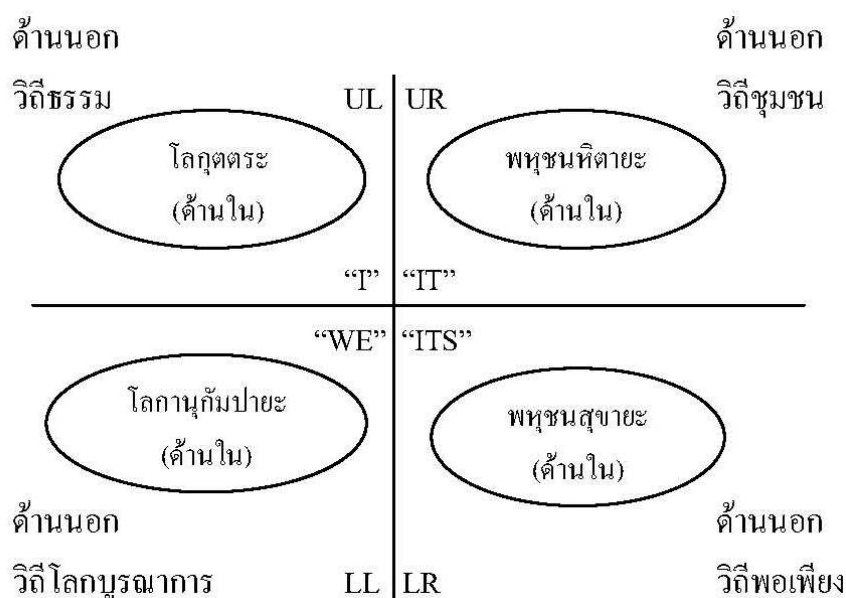
หลักด้านใน (inside) สอดคล้องกับหลักอัตตวิสัยหรือผู้รู้ (นาม) ได้

แท้จริงแล้วหลักธรรม “รูป – นาม” มีพัฒนาการไปตามหลักเหตุปัจจัยการเป็นกระบวนการลูกโซ่ กล่าวคือในรูปมีนามและนามในชุดแรกนี้จะกลายเป็นรูปเมื่อถูกรู้แล้ว ซึ่งจะมีผู้รู้หรือนามใหม่ในชุดที่ 2 แล้วก็พัฒนาต่อไปเป็นรูปในชุดที่ 3 เป็นลูกโซ่ต่อเนื่องไปตลอด ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอนในภาค “ฉัน” ได้คือ

ในชั้น psychic	ด้านนอก คือ วิถีธรรม (รูป)	มีการพัฒนาด้านในเป็น	โลกุตตระ (นาม)
ในชั้น subtle	ด้านนอก คือ โลกุตตระ (รูป)	มีการพัฒนาด้านในเป็น	ไตรรัตน์ (นาม)
ในชั้น causal	ด้านนอก คือ ไตรรัตน์ (รูป)	มีการพัฒนาด้านในเป็น	พุทธะ (นาม)
ในชั้น ultimate	ด้านนอก คือ พุทธะ (รูป)	มีการพัฒนาด้านในเข้าถึง	อริยสัจ 4 (นาม)

และหลักการนี้เกิดได้กับทุกภาคในจักรภาคดังมีรายละเอียดของแต่ละชั้นดังต่อไปนี้

7.3.3.1 ชั้น soul - psychic หรือชั้นเข้าถึงฐานจิตจตุรภาคชุดนี้มีความสำคัญในการเตรียมพร้อมสู่พัฒนาการของจิต (soul) อย่างจริงจังและสามารถหวังผลสัมฤทธิ์ เป็นองค์ร่วมกับระดับจิตชั้น psychic ด้วยการปรับเปลี่ยน (change) พฤติกรรมทั้ง “4 วิธี” ของการดำเนินชีวิตประจำวันใหม่หมด มีผลลดละกิเลสตัณหาให้น้อยลง

ภาพที่ 7.3 ชั้นเข้าถึงฐานจิตจตุรภาค (soul-psychic)

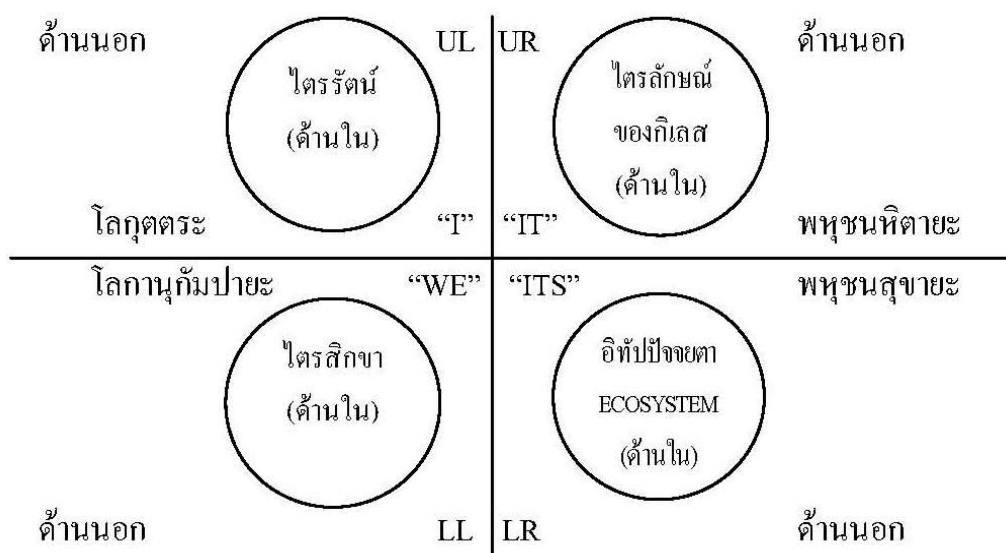
1) ด้านในของวิถีธรรม (UL) คือ โลกุตตระ หมายถึง การดำเนินวิถีชีวิตประจำวันให้มีผลสัมฤทธิ์ของโลกุตตระเกิดขึ้นเสมอสำหรับชาวพุทธ

2) ด้านในของวิถีชุมชน (UR) คือ พุชนหิตายะ หมายถึง การทำหน้าที่ให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อหมู่ชนด้วยพฤติกรรม 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมต่อตัวเอง ต่อชุมชน ต่อสังคม และต่อโลกสิ่งแวดล้อม ด้วยพฤติกรรมที่มีการลดละกิเลสตัณหาความต้องการส่วนเกินของตน ให้น้อยลงด้วยการสังวรศีลในครรลอง “การทำงานคือการปฏิบัติธรรม”

3) ด้านในของวิถีพอเพียง (LR) คือพหุชนสุขายะ หมายถึง การขยายผลสัมฤทธิ์ของข้อ 2 ให้เกิดเป็นความสุขของหมู่ชนในสังคม มีความแข็งแรงเป็นพลังรวมหมู่ระดับชุมชนให้เป็นรูปธรรมได้ เช่น ชุมชนมีศีล 5 ปลอดภัยสงบ เป็นต้น

4) ด้านในของวิถีโลกบูรณาการ (LL) คือโลกานุกัมปายะ หมายถึง การอนุเคราะห์แก่ภูมิลोकสิ่งแวดลอม สร้างสมดุลเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ลดขยะมลพิษภายนอกเป็นมิติทางโลกวัตถุ แต่ก็ยังมีมิติในโลกจิตวิญญาณมีการชำระเพ่งเผาขยะมลพิษคืออกุศลมูล 3 คือ ราคะ โทสะ โมหะ ให้สะอาดอย่างมีเป้าหมายถึงระดับบริสุทธิ์ของจิตในขั้นสูงขึ้นไป

7.3.3.2 ชั้น soul-subtle หรือขั้นเข้าถึง “จิตในจิต” (ดูที่มาของหมวดกรรมด้านนอก (รูป) ที่มาจากหมวดกรรมด้านใน (นาม) ของข้อ 7.3.3.1 และดูรายละเอียดที่มาของด้านในที่ข้อ 7.1.1.3 ประกอบ)

ภาพที่ 7.4 จตุรภาคขั้นเข้าถึง “จิตในจิต” (Soul-Subtle)

จตุรภาคชุดนี้มีความสำคัญในการยกระดับสู่พัฒนาการขั้นสูงของจิต (soul) ด้วยการทำให้เกิดบทบาทการปฏิสัมพันธ์ของการลดละตัดกิเลสให้เข้าสู่วิถีจิตที่มีผลสัมฤทธิ์ของโลกุตตรมรรคจิตเกิดขึ้นได้จริง

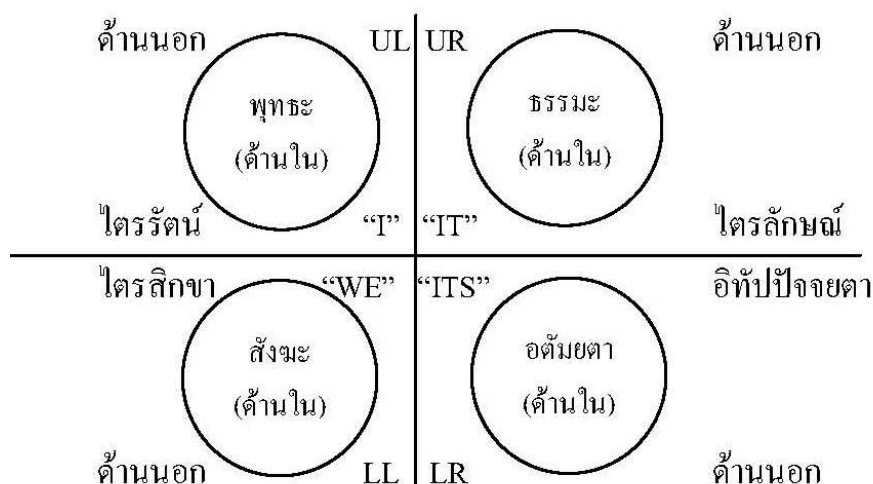
(1) ด้านในของโลกุตตระ (UL) คือ ไตรรัตน์ หรืออาจจะเป็นวิถีธรรมของศาสนา อื่น ๆ เช่น ตริมูรติ (พระพรหม – พระนารายณ์ - พระศิวะ) ของชาวฮินดู ตริเอกานุภาพ (พระบิดา- พระบุตร - พระจิต) ของชาวคริสต์ ส่วนลัทธิเต๋าสอนวิถีธรรมที่กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันของ“ฟ้า - มนุษย์ - ดิน” เป็นต้น

(2) ด้านในของพหุชนหิตายะ (UR) คือ ไตรลักษณ์ ที่ต้องฝึกฝนให้เกิดกระบวนการไตรลักษณ์ในการตัดกิเลส เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรมของกรรมหรือการทำงานในวิถีชีวิตประจำวันที่มีพฤติกรรม 4 ด้านอันไปด้วยกันกับการพัฒนากระบวนการกลุ่ม

(3) ด้านในของพหุชนสุขายะ (LR) คือ อิทัปปัจจยตาที่นำพาการดำเนินชีวิตสันโดษ โดยมนุษย์ช่วยมนุษย์เป็นชีวิตสังคมาในระบบนิเวศหรือที่ช่วยกันสร้างความสมดุลกับสิ่งแวดล้อมโลก

(4) ด้านในของโลกานุกัมปายะ (LL) คือ ไตรสิกขาที่มุ่งพัฒนาโลกและจิตวิญญาณมนุษย์ด้วยไตรสิกขาขั้นอธิให้ไปด้วยกันได้ โดยไม่แบ่งแยกแตกต่างกันจึงจะลดละตัดกิเลสลงได้จริงแล้ว จึงจะช่วยโลกได้ทันกาล

7.3.3.3 ชั้น spirit – causal หรือขั้นถึงองค์รวมของ “ธรรม” (คู่มือที่มาของหมวดธรรมด้านนอก (รูป) ที่มาจากหมวดธรรมด้านใน (นาม) ของข้อ 7.3.3.2)

ภาพที่ 7.5 จตุรภาคขั้นถึงองค์รวมของ “ธรรม” (Spirit – Causal)

จตุรภาคชุดนี้มีความสำคัญมากในการเข้าสู่ “The Spiritual Big Three” ของกลุ่ม KW

(1) ด้านในของไตรรัตน์ (UL) คือ พุทธะที่เป็นหนึ่งเดียวกันของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ ในจิตวิญญาณ (ไม่ใช่ระดับวัตถุเสื่อมมงคลธรรมภายนอก)

(2) ด้านในของไตรลักษณ์ (UR) คือ ธรรมที่นำเข้าสู่ขั้นโลกุตระได้จริงเพราะได้ผ่านกระบวนการพิจารณาเห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของกิเลสหายาบ กลาง ละเอียด จนดับสนิทจริง

(3) ด้านในของไตรสิกขา (LL) คือ สังฆะ ผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา ที่ทำให้ยกระดับปุถุชนขึ้นสู่ความเป็นอริยบุคคลตามลำดับด้วยการฝึกฝนอริศีล อริจิต อริปัญญา จนสมบูรณ์สำเร็จเป็นผู้ มีไตรสิกขาขั้นอเสขะ ของอริยสาวกสังโฆอันได้แก่พุทธบริษัท 4 (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกอุบาสิกา)

(4) ด้านในของอิทัปปัจจยตา (LR) คือ อตัมมตาที่รวมเหตุปัจจัยการทั้งวัตรธรรมนามธรรม ทั้งที่เป็นโลกียกรรม โลกุตตรธรรมสลับซับซ้อนอย่างเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกันจนพอเหมาะที่จะเข้าสู่อตัมมตาที่ถึงขั้นไม่เอาอะไรอีกแล้วเลิกกันที่กับชีวิตโลกีย์ได้ในแต่ละระดับของฐานศีลที่เจริญก้าวหน้าขึ้นไปตามลำดับ

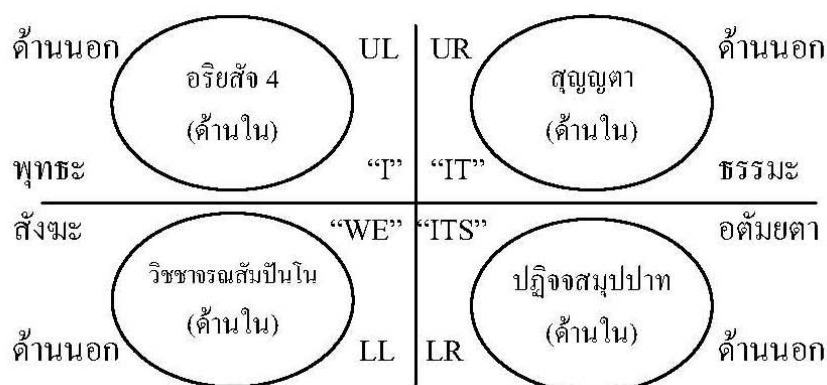
ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อมูลอ้างอิงถึงความหมายและรอยเชื่อมต่อกันที่สัมพันธ์กันชัดเจนขึ้นของ 3 คำ คือ “อิทัปปัจจยตา – อตัมมตา – ปฏิจจสมุปปาต” กล่าวคือ

“อิทัปปัจจยตา (พุทธทาส, 2541 สมถวิปัสสนาแห่งยุคปรมาณู น.268) นั้นเป็นการรวม... สำหรับความที่เมื่อมีสิ่งนี้เป็นปัจจัยแล้วสิ่งนี้ก็เกิดขึ้น แต่ถ้าพูดว่าปฏิจจสมุปปาตนั้น จำกัดความแคบเข้ามาหน่อยคือ เล็งถึงเฉพาะสิ่งที่มีชีวิตจิตใจ...อาการที่มีสิ่งนี้เป็นปัจจัยแล้วสิ่งนี้จึงเกิดขึ้นของสิ่งที่มีชีวิตรู้สึกสุขและทุกข์ เพราะเหตุนั้นเราจะเรียกว่า ปฏิจจสมุปปาต แต่ถ้าอาการของทุกสิ่งจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตามที่มีสิ่งใดเป็นปัจจัยแล้วสิ่งใหม่ก็เกิดขึ้นนี้เรารวมเรียกว่า อิทัปปัจจยตา... กินความหมดไม่ยกเว้นอะไร” ดังเช่น ธรรมฐิติ และธรรมนิยามทั้ง 5 ข้อ เริ่มตั้งแต่ส่วนที่ไม่มีความรู้สึกในกอนดินกอนหิน กรวดทรายคืดนิกไม่ได้หรืออนุนิยามไล่ไปตามลำดับจนครบทั้ง 5 ข้อ เป็นอิทัปปัจจยตา ส่วนธรรมนิยามในข้อที่ 5 ตีกรอบแคบเข้ามาเป็นเรื่องปฏิจจสมุปปาต ซึ่งท่านพุทธทาสเรียกเต็มชื่อเต็มยศคำนี้ว่า “อิทัปปัจจยตาปฏิจจสมุปปาโท”

“อตัมมตา” เป็นเรื่ององค์ความรู้ในการศึกษาของพุทธที่เป็นระบบใหญ่มากซึ่งสามารถรวมความหมายหลักพุทธธรรมทั้งหมด (ดูข้อ 7.2.1) อันรวมเอาอิทัปปัจจยตาตั้งแต่ต้นจนถึงปลายสุด จึงเน้นเป็นปฏิจจสมุปปาตที่สามารถมีหรือขาดผลทำให้เป็นผู้เข้าถึงธรรมคือ พระอรหันต์หรือ อตัมมโต

“ปฏิจจสมุปปาต” กินความในเรื่องพัฒนาการจิตวิญญาณของผู้ปฏิบัติไปจนเป็นส่วนที่ลึกซึ่งปลายสุด (เพ็งอ้าง : 268) ตามที่พระพุทธองค์ตรัสว่า ผู้ใดเห็นปฏิจจสมุปปาต ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราตถาคต อันเป็นองค์ความรู้ระดับวิญญานขั้นอันติมะในข้อต่อไป

7.3.3.4 ขั้นวิญญานอันติมะ (ultimate spirit) หรือขั้นเข้าถึง “ธรรมานธรรม” ซึ่งเป็นการต่อยอดองค์ความรู้พุทธธรรมของกลุ่ม KW ที่ยังไม่มีการแสดงให้เห็น ได้อย่างชัดเจนมาก่อนหน้านี้

ภาพที่ 7.6 จตุรภาคขั้นเข้าถึง “ธรรมในธรรม” (Ultimate Spirit)

ดังนั้นจตุรภาคเล็กด้านในชุดนี้จึงสำคัญมากในการเข้าใจภาพรวมและแก่นคำสอนระดับหมคสันอาสาสะ (อนาสวะ) คือ วิมุตและสัมมาวิมุตญาณที่สนะของพระพุทธเจ้า

(1) ด้านในของพุทธะ (UL) คือ อริยสัจ 4 นี้ชัดเจน เพราะพระพุทธเจ้าปฏิบัติได้ต่อเมื่อตรัสรู้ อริยสัจ 4 ได้แล้ว

(2) ด้านในของธรรมะ (UR) คือ สุญญตา เป็นภาควิทยาศาสตร์ทางจิตวิญญาณ เพราะดำรงอยู่ที่มี อริยสัจ 4 คือ สุตฺถลันกิเลส ตัณหา อุปาทาน อาสวะเป็นอรหันต์ แต่แม้ไม่มี อริยสัจ 4 ก็สืบยุคกาลของพุทธธรรมและพุทธศาสนา สุญญตาก็ยังคงมีอยู่ในศาสนาเทวนิยม-และมีผู้สัมผัสรู้ถึงได้โดยจิตเป็นอรุปลมาน ที่เป็นสภาวะอรุปล (causal-formless) จึงเข้าถึง “นิพพานพรหม” ได้

(3) ด้านในของอตัมยตา (LR) คือ ปฏิกิจสมุปปาท ซึ่งหมายถึงเอาเฉพาะด้านจิตวิญญาณของอทัปปัจจยตาที่แสดงกระบวนการวิสังขารที่เป็นวิวิภูฏ เป็นสายนิโรชวารที่มีวิชาเป็นตัวยังจึงเป็นการปรุงแต่งอย่างมีนิโรชแล้วเพื่อประโยชน์ผู้อื่นได้ตลอดสาย เมื่อสิ้นอริยสัจ 4 เพราะหมคยุคพุทธกาลก็จะเหลือแต่ปฏิกิจสมุปปาทสายสมุทวาร ที่ทำให้เกิดการปรุงแต่งวิชาสายขาวเป็นเหล่านักปราชญ์ นักบุญทั้งหลาย

(4) ด้านในของสังฆะ (LL) คือวิชาจรณสัมปันโนก็คือผู้เข้าถึงอริยสัจ 4 แล้ว

การวิเคราะห์เปรียบเทียบชุดองค์ความรู้ระดับอันติมะของกลุ่ม KW กับพุทธธรรมนั้นปรากฏว่าองค์ความรู้ขั้นอันติมะของกลุ่ม KW คือสภาวะด้านนอกของพุทธะขั้นอันติมะ ธรรมะขั้นอันติมะ สังฆะขั้นอันติมะ โดยที่ยังไม่มี 4 ข้อองค์ความรู้ด้านในของพุทธธรรมขั้นอนาสวะข้างต้น

สภาวะพ้นความเป็นคู่ (nondual) ของพุทธะ ธรรมะ สังฆะ ขั้นอันติมะของ กลุ่ม KW หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงขั้นลึกซึ้งของการฝึกฝนสมาธิ (meditation) จนเป็นจิตวิญญาณที่ผ่านขั้นอรุปลในระดับ causal มาแล้ว องค์ความรู้นี้บางแห่งแปลว่าธรรมจิตหรือธรรมญาณ แต่ในงานวิจัยนี้เรียกว่า “จิตญาณ” เพราะยังไม่เข้าถึงธรรมในธรรม อันเรียกว่า “ธรรมญาณ”

“จิตญาณ” หมายถึงผลสำเร็จทางจิตที่เดินตามทางของการทำสมาธิทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อถึงขั้นอนุรูปธรรมมีรายละเอียด 4 ระดับ ได้แก่ จิตพ้นจากการยึด “รูปธรรมในจิต” เป็นสภาพ“ว่างในจิต” (void) เป็นขั้น psychic ในอนุรูปธรรมที่ 1 เมื่อฝึกฝนต่อมามีสภาพวิญญานผู้รู้ที่รู้สภาพธรรมละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างน่าอัศจรรย์ และยังถ้ามีการนุ่มน้อมไปทีละที ก็แจ่มแจ้งขึ้นมาได้เอง (intuition) เป็นขั้น subtle ในอนุรูปธรรมที่ 2 แล้วถ้าพิจารณาผู้รู้หรือวิญญานก็ไม่มีตัวตน ไม่มีรูปร่าง ไม่มีขนาดสีสัน (formless) ก็เป็นขั้น causal ในอนุรูปธรรมที่ 3 แล้วถ้ามีสภาพทั้ง 3 รู้ชัดเจนเป็นสภาวะอิสระพ้นกรอบใด ๆ ได้หมดก็ไม่มีสภาพการแบ่งแยกใด ๆ อีกต่อไปเป็นขั้น non-dual ในอนุรูปธรรมที่ 4 เป็นสภาวะธรรมอยู่เองดั้งเดิม ไม่มีเพิ่มไม่มีลดไม่มีการเข้าการออก การรับรู้ต่าง ๆ แต่ไม่แตกต่างในการรับรู้ (one taste) เหล่านี้ล้วนเป็นญาณทัสสะ (intuition) ที่สอดคล้องกับที่ Ken Wilber (2000 B : 204-210) ได้สาธยาย จากประสบการณ์ในสมาธิของเขา (บางที่จัดว่าธรรมญาณ) แต่งานวิจัยนี้เห็นว่าเป็นญาณทัสสะรู้สภาวะต่าง ๆ ที่ละเอียด หลากหลาย พิสดารจนน่าอัศจรรย์ยิ่งๆ ขึ้นของสภาวะจิตอยู่นั่นเอง เพราะเป็นอริจิตที่ไม่ได้แสดงถึงอริปัญญาที่ก้าวข้ามพ้น (transcendences) ลอยเหนือพ้นอำนาจ กิเลส ตัณหา อุปาทาน อาสวะแต่อย่างใด จึงยังไม่นับว่าเข้าถึง “ธรรมในธรรม” เป็น “ธรรมญาณ” ได้แต่หากจะกล่าวถึงผลสำเร็จของขั้นอันติมะได้ก็เข้าสู่รูปพรหม ที่มีอายุยืนยาวมากจนเข้าใจว่านิพพานได้แล้ว เรียกว่า “นิพพานพรหม” เป็นสุญญตา (shunyata) ความว่างสูญ โดยนามธรรมที่ถูกรู้ได้ในขั้นอนุรูปของจิต แต่ยังไม่สิ้นกิเลส อาสวะได้ จึงอธิบายตถตา (tathata) ได้เพียงว่าเป็นเช่นนั้นเองของสภาวะสูญว่าง แต่ไม่ได้สูญว่างด้วยองค์ประกอบที่เรียกว่า “องค์สาม” ทางโลกุตตระ (ซึ่งไม่ได้หมายถึงหมวดธรรมที่ประกอบด้วย 3 ข้อ เช่น กรรม 3 ไตรสิกขา เป็นต้น) แต่หมายถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากบทบาทของสามส่วน (หรือสามด้าน) เช่น ไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ประกอบเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมความสำเร็จในทางโลกุตตระ คือการประจักษ์รู้ได้ภายในจิตตนถึงซึ่งสภาวะความดับลงได้แล้วของกิเลสตัณหาอุปาทาน เป็นขั้น เป็นระดับๆ ไปในจรณะ 15 วิชชา 8 ได้ แม้ “องค์สาม” มีสภาพเป็นองค์รวมแต่องค์รวม (holistic) ในตะวันตกมีสภาวะไม่ครบพร้อมถึง “องค์สาม” ทางโลกุตตระ และเพราะกลุ่ม KW ไม่รู้จักสภาวะว่างแบบ “องค์สาม” โลกุตตระจึงไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ของวิชา 4 หรืออริยสัจ 4

การเกิดมี “ธรรมญาณ” ทางโลกุตตระ จึงต้องมีการดำเนินบทบาททางจิตที่มีองค์ประกอบเป็นสภาวะจิตที่มีสภาวะธรรมครบทั้ง 4 สภาวะหรือ “องค์สี่” (ซึ่งไม่ได้หมายถึงหมวดธรรมที่ประกอบด้วย 4 ข้อ เช่น ฌราวาสธรรม 4 อิทธิบาท 4 เป็นต้น) แต่หมายถึงบทบาทขับเคลื่อนภาคเจริญต่อออกจาก “องค์สาม” ในลักษณะบูรณาการที่มีองค์รวมของ “องค์สาม” เป็นสภาพไหลลื่นอยู่ในตัว จึงเป็นสภาวะธรรมที่องค์ความรู้ระดับ “ปัญญาทัศน์” ไม่อาจเข้าใจชัดเจนได้ง่าย ๆ เพราะเป็นสภาพก้าวข้ามเปลี่ยนผ่าน (transcendences) ของจิตสำนึก (transconscious)

เป็นสภาพ” นอกเหตุเหนือผล” หรือเหนือพันตรรกะ (transrational) ที่มีการเปลี่ยนแปลงจิตวิญญาณ ยกกระตือรือร้นออกจากตัวตนเก่าที่อยู่ใต้อำนาจกิเลสเปลี่ยนผ่านออกมาเป็นจิตวิญญาณใหม่ (transpersonal) ที่มีอำนาจลอยพันอยู่นอกกิเลสชั้นหยาบ ชั้นกลาง ชั้นละเอียดขึ้นมาเป็นลำดับ ได้จริง

ดังนั้น “ธรรมญาณ” ซึ่งเป็นองค์ความรู้ด้านในทั้ง 4 ของวิญญาณชั้นอันติมะ อันเป็นพุทธธรรมชั้นอนาสวะ จึงมีความจำเป็นที่ต้องรู้จักพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางโลกุตระที่ต้องผ่านการฝึกฝนจนมีความก้าวหน้าของสภาวะธรรมเกิดขึ้นในจิตตนอย่างต่อเนื่องมาถึง 10 ลำดับ กว่าจะถึงระดับสูงสุดของวิญญาณชั้นอันติมะ

“ธรรมญาณ” ในงานวิจัยนี้จึงเจาะจงหมายเอาผลสำเร็จทางโลกุตระธรรมที่เจริญสูงขึ้นและปราณีตยิ่งเป็นลำดับ ได้แก่

(4.1) เป็นผลสำเร็จของการดำเนินจรณะ 15 วิชชา 8 ในโครงสร้าง 6 ชุคสำเร็จครบถ้วนสมบูรณ์ในแต่ละพฤติกรรม และหรือในแต่ละฐานศีล (ศีล 5 ศีล 8) เป็นต้น

(4.2) การเข้าถึง “ธรรมในธรรม” 5 ประการอันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นในการเจริญสติจนเกิดปัญญาเข้าถึง “ธรรมในธรรม” ในหมวดที่มีความเจริญขึ้นมาเป็นลำดับ (จากนิวรรณ์ 5 ถึงอริยสัจ 4)

(4.3) เป็นผลสำเร็จของการเดินโพชฌงค์ 7 ครบถ้วนในจรณะ 15 วิชชา 8 ทั้ง 6 ระดับ

(4.4) เป็นผลสำเร็จของสัมมาทิฏฐิ 10 ไปตามลำดับจนถึงความสมบูรณ์ของสัมมาทิฏฐิข้อที่ 10 คือ สมณพราหมณา อันมีวิญญาณอริยะเป็นผลที่จะเกิดผุดขึ้นมาเองเมื่อดับวิญญาณสัตว์โลกียะหรือเป็นวิญญาณ “โอบปาติกะ” ได้ เมื่อมีความสมบูรณ์ของสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 ได้เป็นอริยสาวก 4 ระดับ

(4.5) เป็นผลสำเร็จของสัมมัตตะ 10 คือสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 บวกโลกุตระผลสอง คือ สัมมาวิมุต อันเป็นที่สุดของ”องค์สาม” คือ “จิตญาณ” ของพุทธ สัมมาวิมุตญาณทัสสนะ อันเป็นความเจริญไม่มีที่สุดของ “องค์สี่” คือ “ธรรมญาณ” ของพุทธ

(4.6) ความสำเร็จของธรรมญาณทั้ง 5 ข้อนี้มีอยู่ใน “วิชชา 9” ที่มีผานขึ้นปลายร่วมกับวิชชา 8 แต่ผานข้อแรกในวิชชา 9 จะพิเศษอยู่ที่พัฒนา มาเป็นขั้นปลายสูงถึงขั้นรูปได้ รูปผานของพุทธจึงใช้เป็นการตรวจสอบสภาพวิมุตติจิตกับอวิมุตติจิตจนรู้แจ้งใน “สัมมาวิมุต” ชัดเจนถึงสภาพนิโรธดับสนิทไม่เหลือหรือเป็นสัจฉิกัตวาเรื่อยไปจน “พ้นความไม่รู้เรื่องอริยสัจ 4” จึงเป็นความสำเร็จขั้น “จิตญาณ” ของพุทธ

(4.7) “ธรรมญาณ” ซึ่งโสดอน “จิตญาณ” ของพุทธจึงมีบทบาทหลักทำการเจริญที่ขยายผล “สัมมาวิมุตติญาณทัสสนะ” ให้รู้แจ้งแทงตลอด (ปฏิเวธ) ธรรมในธรรมทั้งหลายสืบต่อไปอีกมากมาย

(4.8) ธรรมญาณที่รู้แจ้งแทงตลอดในเวทนา 108 จะพันกรอบของกาลเวลา “อดีตที่เนื่องกับอนาคตได้” จึงรู้จักสภาพสูญของกิเลสอาสวะ หรือ “สูญญตา” ทั้งรูปและนามที่สิ้นอาสวะแล้ว

(4.9) ธรรมญาณที่พ้นความไม่รู้เรื่องปฏิจสมุปปาที่รู้แจ้งแทงตลอดในวิโมกข์ 8 แล้วทำความเจริญยิ่งขึ้นไปในโพธิปักขิยธรรม 37 ประการ จึงรู้จัก “ตถตา” ก็เป็นอยู่เช่นนั้นเองในการทำกิจช่วยผู้อื่นให้เข้าสู่โลกุตระตลอดไป

(4.10) ธรรมญาณของพุทธจึงมีพัฒนาการของจิตสำนึกได้สูงถึงระดับที่ 10 (ตามเกณฑ์ของกลุ่ม Ken Wilber) ในอันที่จะเข้าถึงปรมาตตัจจะ เป็นวิญญาณขั้นอันติมะ (ultimate spirit) ได้...เช่นนี้เอง

พุทธธรรมทั้ง 4 หมวดในจตุรภาคระดับอันติมะอย่างสมบูรณ์จะมีอยู่ครบพร้อมในผู้บังเกิดเป็นอเสขบุคคลระดับพระอรหันต์บุคคลแล้ว ดังนั้นลักษณะเด่นที่เป็นองค์รวมและบูรณาการของพุทธธรรมในจตุรภาคขั้นสูงสุดระดับ 10 นี้ จึงสำคัญมาก เพราะรวมหมวดพุทธธรรมขั้นอันติมะ (ultimate buddhadhamma) ในระดับวิชาทัศน์ที่เป็นองค์รวมและบูรณาการ (ในขั้นอนาสวะ) ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่เกินขอบเขตงานวิจัย แต่จากข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาอาจกล่าวได้เล็กน้อยว่าเป็นสภาวะ “เอโกธัมโม” ของปัญญาขั้นไม่ต้องศึกษาแล้ว (อเสขปัญญา) ในส่วนคนที่ก้าวข้ามพ้นระดับขั้นอุปสรรค (causal) มาได้แล้วเพราะได้ใช้รูปमान 4 ตรวจสอบความบริสุทธิ์สะอาดของจิตและความเจริญของพุทธปัญญาในระดับการเชื่อมต่อหรืออายตนะสองสุดท้ายคือการก้าวข้ามผ่านของเนวสัญญานาสัญญายตนะออกมาด้วย สัญญาเวทิตนโรธของพุทธ จนจบการศึกษาในกิจส่วนตัว สิ้นวิชาเวจนพ้นวิชาสังโยชน์ จึงมีแต่กิจที่ทำประโยชน์ท่านเป็นหลักสืบไปเป็นการรวมพลังหินยานและมหายานเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่แยกเป็นสังฆเภท เช่นกรณีของพระพุทธเจ้าและสาวกที่เป็นพระอรหันต์ของพระองค์อยู่ได้จริงเป็นเช่นนั้นเอง (ตถตา) ที่เป็นการเผยแพร่ตามอุดมการณ์และพันธกิจของชาวพุทธผู้มีวิชาจรณสัมปันโน ตามลำดับของอริยบุคคล 4 อันเป็นพลังฟื้นฟูพุทธชีวิตให้รุ่งโรจน์สืบไป

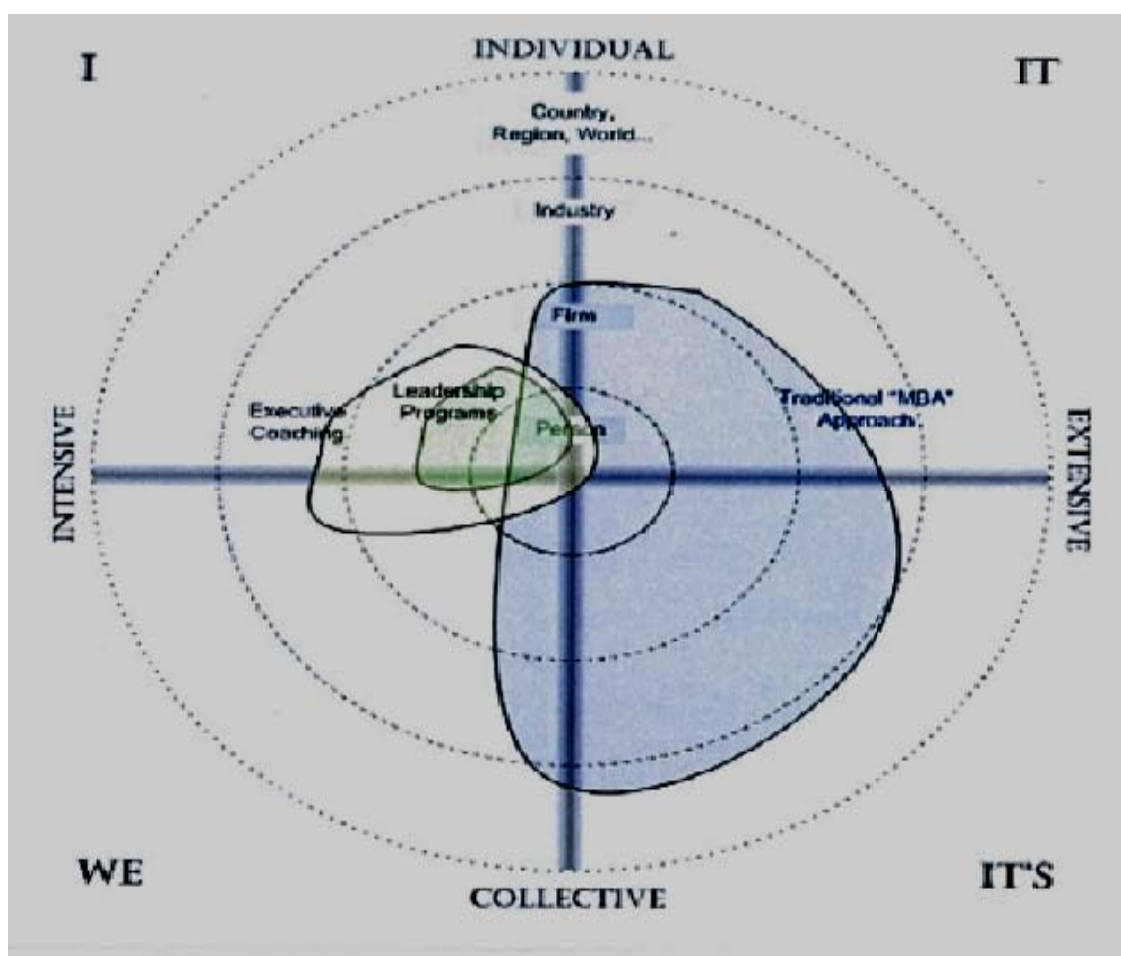
ผู้วิจัยเห็นว่าผลการวิเคราะห์ที่แสดงชัดเจนถึงองค์ความรู้พุทธธรรมของวิชาจรณสัมปันโน: จระณะ 15 วิชา 8 ที่มีการพัฒนาจนถึงระดับ 10 ของกลุ่ม KW ได้แล้วยังสามารถต่อยอดองค์ความรู้พุทธธรรมให้กับกลุ่ม KW ต่อไปได้อีกอย่างแท้จริง เพราะการต่อยอดในโลกจิตวิญญาณสืบจากนี้ไป คือบทบาทหน้าที่ของอรหันต์โพธิสัตว์แต่ละระดับในการสืบต่อพุทธวิถี

ที่ยังมีองค์ความรู้อีกมากมายเป็นอุดมการณ์และพันธกิจในมิติ “ใบไม้ทั้งป่า” หลังจากจบกิจกรรม “ใบไม้กำมือเดียว” ได้แล้ว

7.4 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวทางบูรณาการของตะวันตก

การประยุกต์ใช้จตุรภาคในวงการต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้นดังตัวอย่าง เช่น

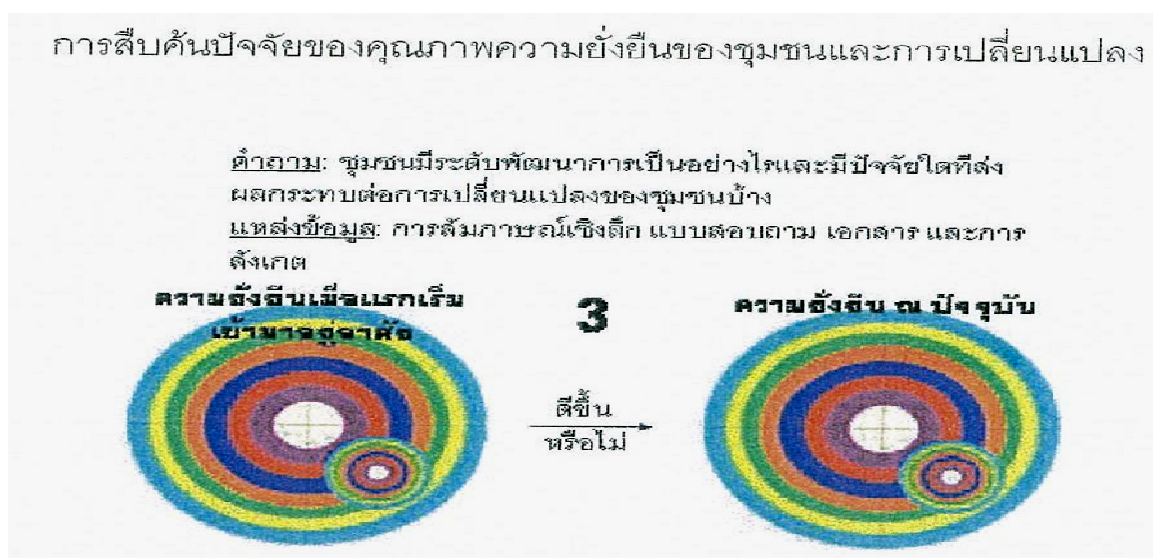
7.4.1 ในการพัฒนาด้านบริหารจัดการธุรกิจ เช่น แนวทางการบริหารความรู้ของ MBA จะเห็นได้ว่าหนักไปทางการบริหารพฤติกรรมองค์กร(ในภาค-IT) และพัฒนาไปกับโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมการเมือง (ในภาค-ITS) ซึ่งหนักไปทางภายนอกฝั่งขวามือ ส่วนการพัฒนาโปรแกรมผู้นำ (leadership program) จะเน้นมาทางภาคซ้าย (Q-“I”) มากขึ้น ในขณะที่การทำโค้ชซึ่งผู้บริหาร (executive coaching) จะมีพื้นที่ของผลสัมฤทธิ์ในภาคซ้าย (Q-“I”) มากกว่า (ดูรูปประกอบ)

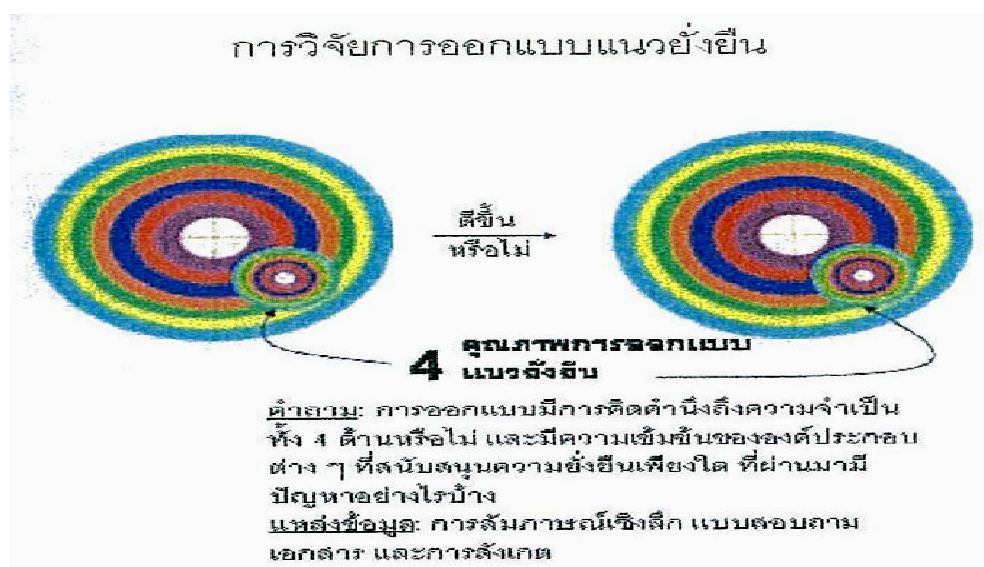
ภาพที่ 7.7 การประยุกต์ใช้จตุรภาคในวงการต่าง ๆ โดยมาร์ค เอ็ดวาร์ด, 2003

7.4.2 การใช้องค์ความรู้จตุรภาคบูรณาการในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีปรากฏในงานวิจัยของธนพล พันธเสน (2549) ที่ใช้วิธีวิทยาในทฤษฎีเกลียวพลวัตบูรณาการ (spiral dynamics) โดยสืบค้นข้อมูลในจตุรภาค เช่น

- สืบค้นปัจจัยในบริบทสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน
- สืบค้นปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตวิวัฒน์และการเปลี่ยนกระบวนทัศน์
- สืบค้นปัจจัยคุณภาพของความยั่งยืนของชุมชนและการเปลี่ยนแปลง

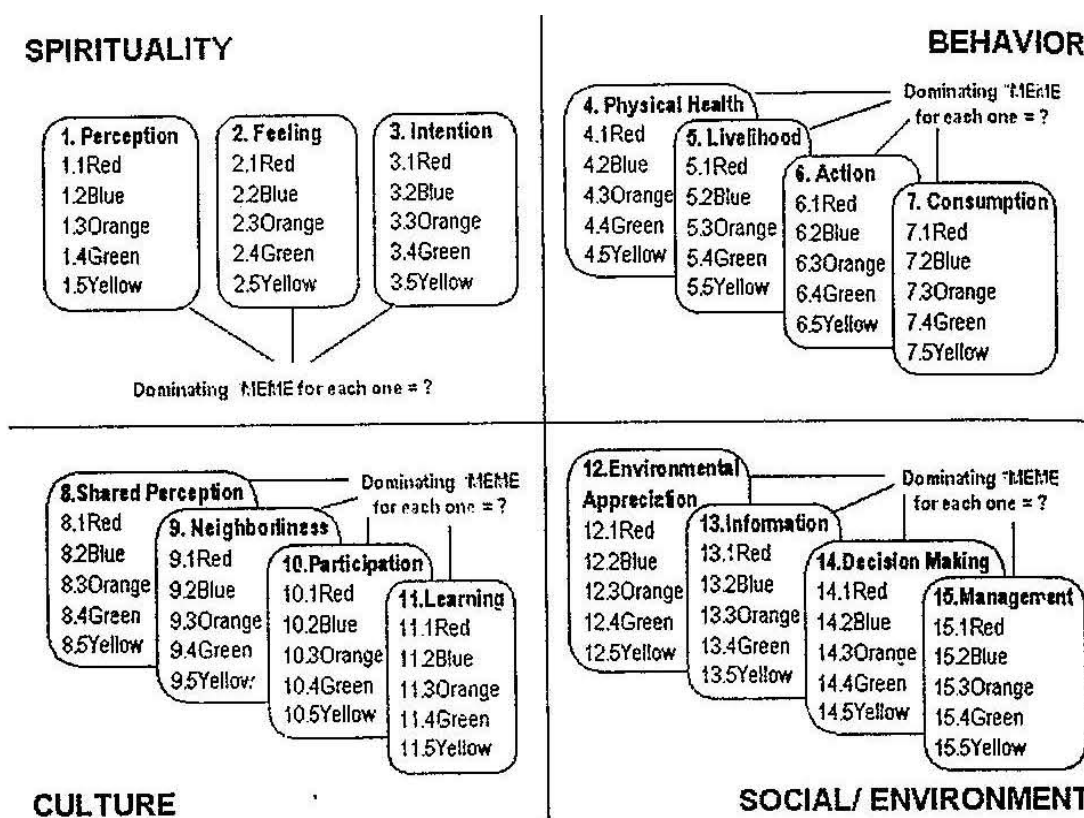
ภาพที่ 7.8 การสืบค้นปัจจัยของคุณภาพความยั่งยืนของชุมชนและการเปลี่ยนแปลง (ธนพล พันธเสน, 2549)

ภาพที่ 7.9 การวิจัยการออกแบบแนวยั่งยืน ธนพล พันธเสน, 2549

ชนพล พันธเสน ให้ความสำคัญกับการวิจัยการออกแบบแนวยั่งยืน โดยจัดเก็บข้อมูลของโครงการและสถาปนิกมีเป้าหมายการออกแบบที่คิดคำนึงถึงความจำเป็น 4 ด้าน “จิต-พฤติกรรม-วัฒนธรรมระบบทางสังคม-และสิ่งแวดล้อม” ซึ่งเป็นแนวทางบูรณาการที่สร้างสรรค์ชุมชนที่รบกวนธรรมชาติน้อยที่สุดและเกื้อหนุนให้เกิดภาวะทางร่างกายและจิตใจได้มากที่สุด

องค์ประกอบของมนุษย์ทั้ง 4 ด้านที่ต้องการสืบค้นระดับพัฒนาการ

ภาพที่ 7.10 องค์ประกอบของมนุษย์ทั้ง 4 ด้านที่ต้องการสืบค้นระดับพัฒนาการ

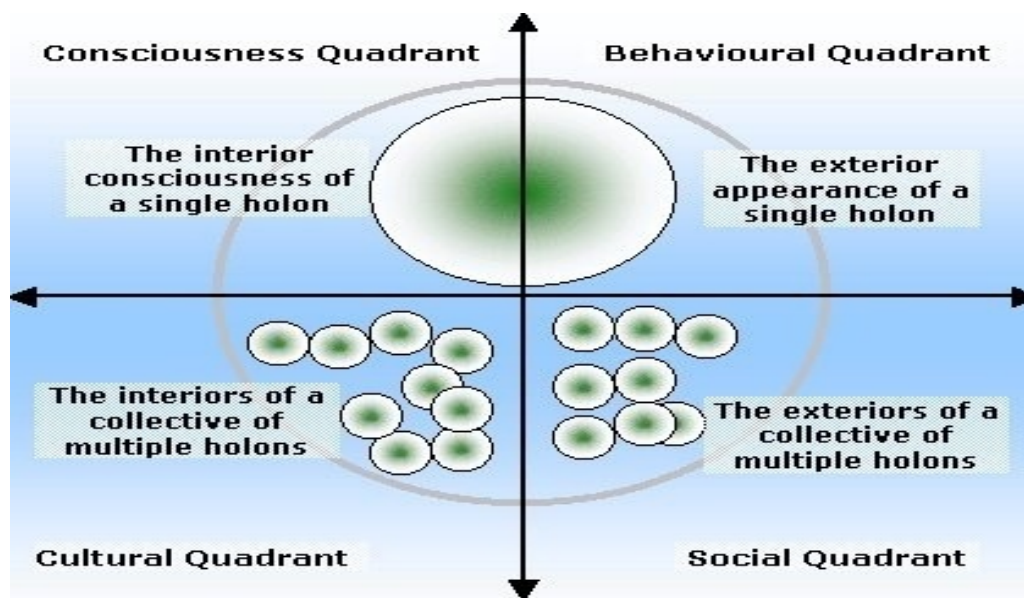
โดยชนพล พันธเสน, 2549

งานวิจัยของชนพล พันธเสน มองเห็นการค้นคว้าเข้าไปหาข้อมูลในแต่ละภาคด้วยระบบเกลียวพลวัต (spiral dynamics) เป็นการซ้อนอยู่ในระบบจตุรภาคใหญ่ได้และเป็นการช่วยให้ระบบจตุรภาคใหญ่สมบูรณ์สู่สมดุลต่อกันของแต่ละภาคได้มากขึ้น

7.4.3 แนวทางการประยุกต์ใช้จตุรภาคในระดับที่เน้นพัฒนาการภาคโฮตอน

มาร์ค เอ็ดวาร์ด (Mark Edward, 2003) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาในมหาวิทยาลัยฟิงออสเตรเลียตะวันตก มีประสบการณ์กับผู้ป่วยทางจิตมา 20 กว่าปี เป็นผู้ศึกษา สนใจ

การประยุกต์ใช้บูรณาการทางโฮลอน (integral holonics) โดยมาร์คได้เริ่มจากแนวคิดเกี่ยวกับโฮลอนในจตุรภาคของกลุ่ม Ken Wilber (ดูแผนภาพข้างล่าง)

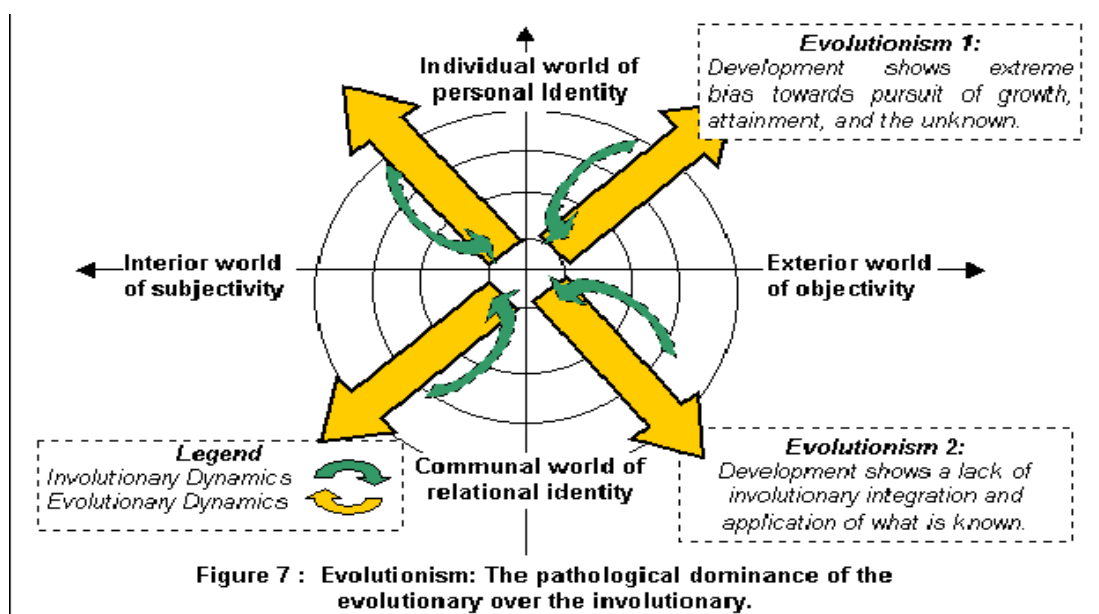

ภาพที่ 7.11 แนวทางการประยุกต์ใช้จตุรภาคในระดับที่เน้นพัฒนาการภาคโฮลอน

มาร์คได้นำเสนอพัฒนาการในโฮลอนมี 2 แบบประกอบกันคือ

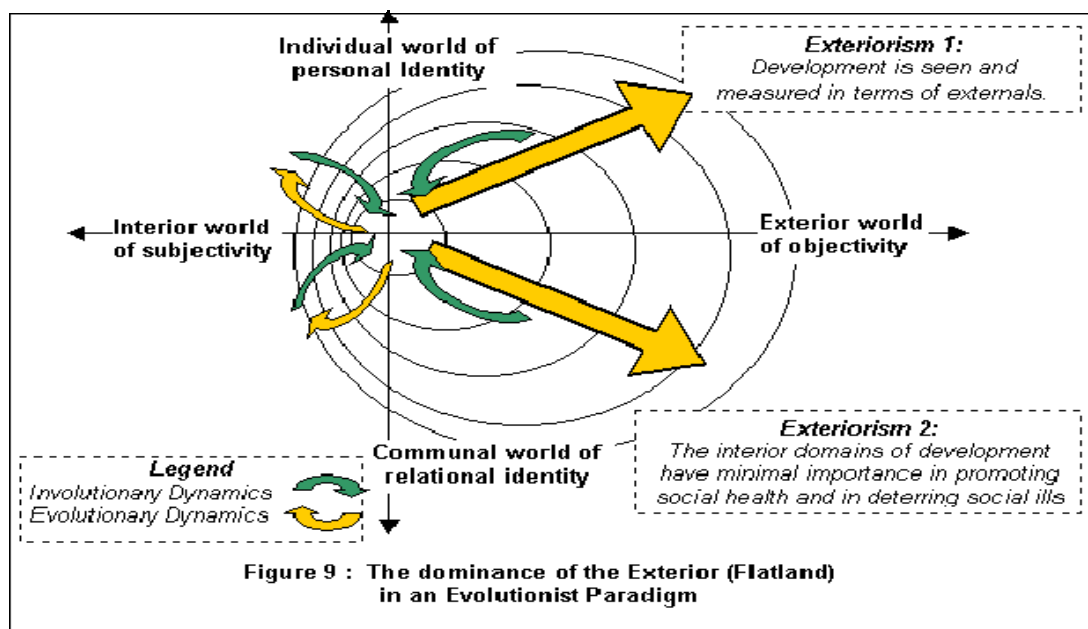
เกลียวพลวัตรแบบ involutory dynamics

เกลียวพลวัตรแบบ evolutionary dynamics (ดูแผนภาพข้างล่าง)

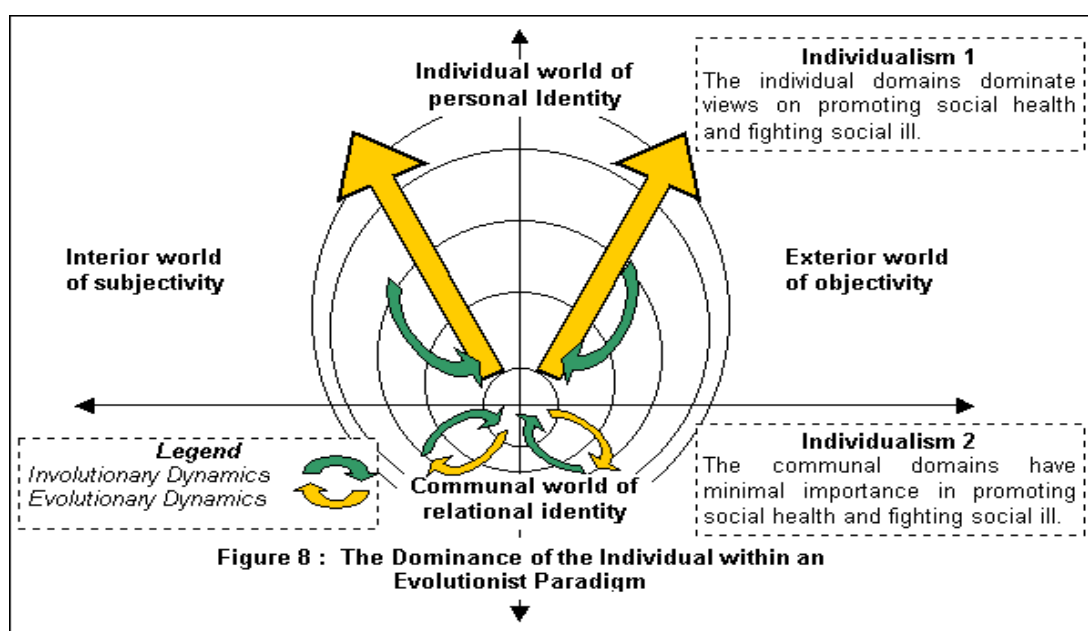

ภาพที่ 7.12 เกลียวพลวัตแบบ Evolutionary dynamics โดยมาร์ค เอ็ดเวิร์ด, 2003

ในกรณีที่มีอิทธิพลทางด้านภายนอก (ที่เน้นหมายถึงผู้ที่ถือความคิดเห็นด้านวิทยาศาสตร์เป็นใหญ่) โลกวัตถุเหนือกว่าโลกภายในทางคุณค่าของจิตวิญญาณก็เป็นกระบวนทัศน์ตามในแผนภาพข้างล่าง

ภาพที่ 7.13 พัฒนาการในไฮลอนกรณีที่มีอิทธิพลทางด้านภายนอก โดยมาร์ค เอ็ดเวิร์ด, 2003

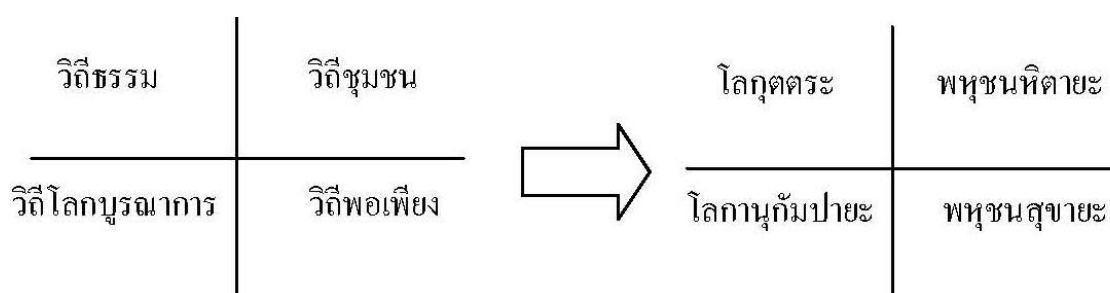
ภาพที่ 7.14 พัฒนาการในไฮลอนกรณีผู้ที่พัฒนา ขกระดับจิตวิญญาณภายในและมีพฤติกรรมภายนอกได้ดีสมดุล โดยมาร์ค เอ็ดเวิร์ด, 2003

ในแผนภาพสุดท้ายนี้แสดงถึงกรณีผู้ที่พัฒนายกระดับจิตวิญญาณภายในและมีพฤติกรรมภายนอกได้ดีสมควร แต่มีบทบาทด้านรวมหมู่ (communal world) น้อย

7.5 กำเนิดตัวแบบพัฒนาบูรณาการของชาวโศก

ชาวโศกมีโศกแสดงปณิธานที่แข็งแกร่งเข้มข้นมาตลอดว่า “ชาวโศกเพื่อมนุษยชาติ” โดยมีแก่นของเนื้อหาอยู่ที่คำว่าโศก คือ “ความไม่โศก” ที่ปฏิบัติให้กับตนเองจนเป็นกลุ่มก้อนแข็งแกร่งก็เพื่อทำประโยชน์หรือนำ “ความไม่โศก” มาสู่มวลมนุษยชาติอย่าง “จริงใจ-ไม่ตรี”

ในคำสอนของสมณโพธิรักษ์มักจะสอดแทรกความสัมพันธ์ระหว่างโลกุตตระและโลกวิทูเสมอ ปฏิเสธการปลีกเดี่ยวที่พัฒนาเอาตัวรอดแต่ผู้เดียว ต้องรู้โลกหรือโลกวิทูเพื่อช่วยโลก เป็นกิจสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ ผู้ที่เข้ามาพร้อมกับชาวโศกล้วนแต่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความเป็นพุทธหรือ “พุดติพุทธ” ถึงขั้นเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวันใหม่เป็น 4 วิถี คือ “วิถีธรรม-วิถีชุมชน-วิถีพอเพียงและวิถีโลกบูรณาการ” ซึ่งสอดคล้องปณิธานของชาวโศกในกรอบของจตุรภาค

ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้จากบทวิเคราะห์ข้อ 7.3 ช่วยให้เห็นว่ามีจตุรภาคย่อยซ้อนในแต่ละภาคของจตุรภาคใหญ่ กล่าวคือ

7.5.1 ภาคบนซ้าย “โลกุตตระ” จะเข้าถึงสภาวะพุทธะธรรมะสัมมาของไตรรัตน์ ก็ต้องศึกษาอริสัจ อริจิต อธิปัญญาของไตรสิกขาที่มีการเปลี่ยนแปลงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาของไตรลักษณ์จนมีความรู้ว่ามีเหตุสิ่งนี้มี จึงมีสิ่งนี้ เมื่อเหตุสิ่งนั้นไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มีอันเป็นไปตามหลักการของอิทัปปัจจยตาที่บริหารจัดการทั้งวัตรธรรมภายนอกและพัฒนาจิตวิญญาณภายในไปตามครรลองของความพอหรือสัน โดยที่น้อยลงอย่างต่อเนื่องจนสูญ

ไตรรัตน์	ไตรลักษณ์
ไตรสิกขา	อิทัปปัจจยตา

7.5.2 ภาคบนขวา “พหูชนหิตายะ” หรือการทำประโยชน์ให้เกิดแก่คนหมู่มากด้วย

ศีล 5	ศีล 8
สูงกว่าศีล 10	ศีล 10

พฤติกรรมทำจริงไม่ใช่เพียงคำพูดสวยหรูคือ การฝึกฝนพฤติกรรม 4 ด้าน บนฐานศีลที่พัฒนาเพิ่มผลสัมฤทธิ์ถึงจิตสูงขึ้น (อริศีล) มีศีล 5 เป็นขั้นต่ำสุดของพฤติกรรมต่อตัวเอง ศีล 8 เป็นประโยชน์กับพฤติกรรมต่อคนรอบข้าง ศีล 10 เป็นประโยชน์ยิ่งในพฤติกรรมต่อสังคม สูงกว่าศีล 10 เป็นการอนุเคราะห์เงินหมดตัวตนในพฤติกรรมต่อโลกสังคมสิ่งแวดล้อม

7.5.3 ภาคล่างขวา “พหูชนสุชาเย” การปฏิบัติของสมาชิกในฐานะปัจเจกบุคคลบนการพัฒนาอริศีลในข้อ 7.5.2 ย่อมทำให้เกิดความเติบโตของความผาสุกเป็นชุมชนหรือพหูชนสุชาเยที่เจริญเติบโต

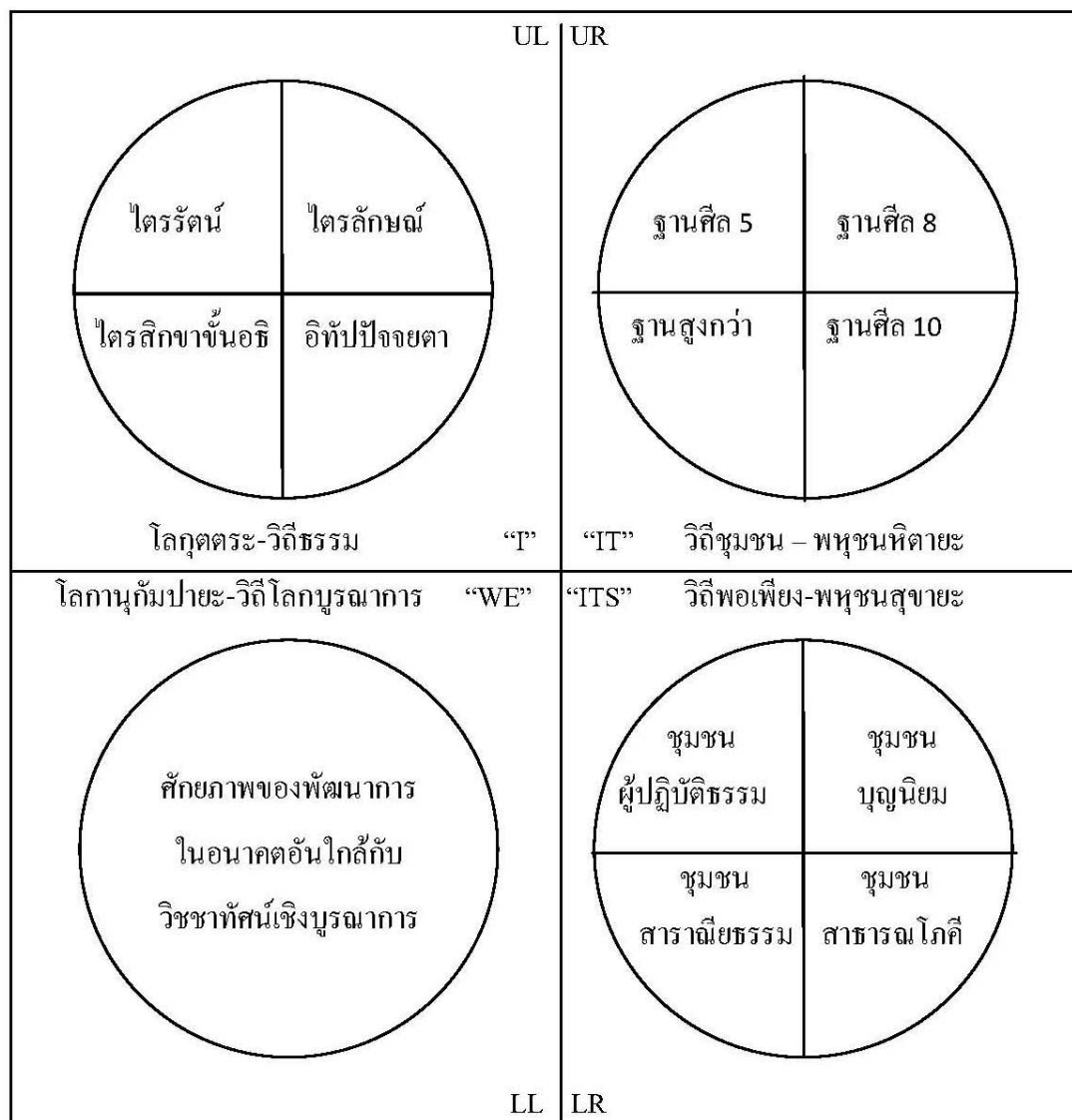
ชุมชนผู้ปฏิบัติธรรม	ชุมชนบุญนิยม
ชุมชนสาธารณิยธรรม	ชุมชนสาธารณ โภคี

แข็งแรงเป็นปีกแผ่นแน่นหนามั่นคง เป็นความเจริญแบบยั่งยืนของชุมชนผู้ปฏิบัติธรรมบนฐานศีล 5 ชุมชนบุญนิยมบนฐานศีล 5 เน้นศีล 8 ชุมชนสาธารณ โภคิบนฐานศีล 5, 8, เน้นศีล 10 ให้สมาชิกมีพฤติกรรมอนุเคราะห์กันด้วยเมตตา 3 คือ เมตตากายกรรม เมตตาวิจิตรกรรม เมตตาโมกกรรม

และเกื้อกูลผลงานร่วมกันและแบ่งปันผลประโยชน์เข้าสู่ส่วนกลางร่วมกัน เพื่อลดความยึดมั่นเป็นของตน ทำให้มีความพอเพียงที่พอใจหรือสันโดษโดยส่วนตนได้มากขึ้น เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของสาธารณ โภคี และในอนาคตจะยกระดับขึ้นเป็นชุมชนสาธารณิยธรรมบนฐานศีล 5, 8, 10 และสูงกว่าศีล 10 และเน้นทุกฐานศีลเป็นฐานอริยภูมิได้คือ ศีลสามัญญตา และมีสัมมาทิฐิของอริยชนทุกระดับเป็นทิฐิสามัญญตา ดำเนินสัมมาอริยมรรคมีองค์ 8 รวมกับเมตตา 3 และสาธารณ โภคีเป็นหลักสาธารณิยธรรม 6 ข้อ

7.5.4 ภาคล่างซ้าย “โลกานุกัมปายะ” เป็นเรื่องในงานวิจัยต่อไปและต้องอาศัยองค์ความรู้ระดับวิชาทัศน์เชิงบูรณาการ ซึ่งอยู่นอกขอบเขตงานวิจัยนี้ แต่เป็น โอกาสและศักยภาพของพัฒนาการชุมชนชาวอโศกที่ยังมีอีกมากมายต่อไปในอนาคต

7.5.5 ตัวแบบพัฒนาบูรณาการ (หรือพัฒนาการในแนวทางบูรณาการ) ของชาวอโศกจึงเกิดขึ้น เมื่อรวมทุกภาคในข้อ 7.5.1 – 7.5.4 เข้าด้วยกัน ดังแผนภูมิข้างล่างนี้

ภาพที่ 7.15 ตัวแบบพัฒนาบูรณาการ (รวมทุกภาค)

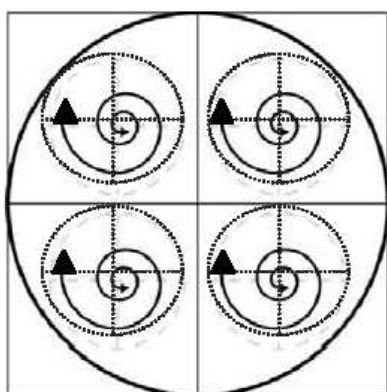
ถ้าพิจารณาอย่างผิวเผินอาจจะคิดไปได้ว่าการนำแนวทางบูรณาการของ Ken Wilber กับประวัติศาสตร์พัฒนาการของชาวโศกมาผสมกันอย่างไม่มียุทธศาสตร์อันเป็นผลจากการเข้าใจ โครงสร้างแบบตื้น แต่ถ้าวิเคราะห์โครงสร้างอย่างลึกก็จะเห็นโครงสร้าง (structure) กระสวน (pattern) และตัวแบบ (model) ของบูรณาการวิถีด้วยวิชาจรณสัมปันโน: จรณะ 15 วิชา 8 ระดับ วิชาทัศน์ กล่าวคือ

7.5.5.1 โครงสร้างจรณภาคเป็น 4 ภาค มาประกอบกันได้ภาพรวมเพียงขั้นเดียว โครงสร้างวิชาทัศน์เพิ่มจรณภาคย่อยที่มีสภาพหมุนวนรอบอย่างลึกซึ้ง (คัมภีรา) ทั้ง 4 ภาคในแต่

ละจตุรภาคย่อยจึงสัมพันธ์กับทฤษฎีบูรณาการของโฮลอนหรือ integral holonics ที่เน้นพัฒนาการ วงจรหมุนวนของลักษณะการเจริญออกหรือ evolution และหมุนย้อนกลับเข้ามาหรือ involution

7.5.5.2 กระสวนของจตุรภาคเป็นแบบการพัฒนาพุ่งสูงขึ้นของวงชั้นกาย จิต วิญญาณ เป็นลักษณะ evolution

กระสวนของโฮลอนบูรณาการ เป็นพัฒนาการหมุนออกไปแบบ evolution และพัฒนาการหมุนวนกลับมาแบบ involution แต่ไม่มีจตุรภาคย่อย กระสวนของวิชา ทศน์เป็นการพัฒนาจตุรภาคย่อยให้เจริญสูงขึ้นหรือ evolution ขยายวงชั้นออกไป ตัวอย่างเช่น ใน ภาลพฤติกรรม

ฐานศีล 5 จะพัฒนาโฮลอนชั้นกาย (body)

ฐานศีล 8 จะพัฒนาโฮลอนชั้นใจ (mind)

ฐานศีล 10 จะพัฒนาโฮลอนชั้นจิต (soul)

ฐานศีลสูงกว่า 10 จะพัฒนาโฮลอนชั้นวิญญาณ (spirit) และกระสวนของวิชาทศน์จะมีการหมุนวนใน จตุรภาคย่อยจากศีล 5, 8, 10 สูงกว่าศีล 10 เป็นลักษณะโฮ ลอนบูรณาการด้วย

ภาพที่ 7.16 กระสวนของโฮลอนบูรณาการ

7.5.5.3 ตัวแบบของจตุรภาคของกลุ่ม Wilber

ในขณะนี้ยังเน้นรายละเอียดได้เพียงการพัฒนาวงชั้นกายกับใจและกำลัง พัฒนาวงชั้นใจหรือ higher mind สูงขึ้นจนเป็น global mind เพื่อพร้อมจะยกระดับสู่การ เปลี่ยนแปลงผ่านทั้ง 3 ประเภทคือ

transconscious มีการเปลี่ยนผ่านยกระดับทางจิตสำนึก

transrational มีการเปลี่ยนผ่านยกระดับทางเหตุผลเหนือระดับตรรกะ

transpersonal มีการเปลี่ยนผ่านยกระดับทางจิตวิญญาณของบุคคล

ตัวแบบบูรณาการของโฮลอนยังมีข้อมูลไม่ชัดเจน เพราะเน้นการเลื่อน ไหลและหมุนวนเป็นวงจรครบรอบในแต่ละภาค ตัวแบบของวิชาทศน์ที่มีการหมุนรอบอย่างลึกซึ้ง (คัมภีร์) ถึงระดับจิต (soul) และจิตวิญญาณ (spirit) จึงสามารถมีการก้าวข้ามพ้นทางจิตวิญญาณ (spiritual transcendences) มีการเปลี่ยนผ่านทั้ง 3 ประเภทข้างต้น จึงเกิดอริยบุคคล โสดาบันในฐานะ

ศีล 5 และมีตัวแบบอริยบุคคล 4 ครอบคลุมอยู่ในจตุรภาคย่อยได้ (ซึ่งความรู้ในการจำแนกรายละเอียดอีกซึ่งเช่นนี้ จะมีในงานวิจัยที่มีองค์ความรู้ระดับวิชาทัศน์เชิงบูรณาการต่อไป)

7.6 การสร้างความสมดุลของจตุรภาคและโฮลอนบูรณาการด้วยตัวแบบพัฒนบูรณาการของชาวอโศก

จากข้อมูลของข้อ 7.4 การประยุกต์ใช้จตุรภาคและโฮลอนบูรณาการจะเห็นภาพรวมมีลักษณะเป็นรูปทรงไม่แน่นอนคล้ายอะมีบา และบูรณาการของโฮลอนจะมีลักษณะเบียดเบียนเน้นหนักไปเพียงบางด้านของภาค

แต่ด้วยวิชาทัศน์ทำให้ตัวแบบพัฒนบูรณาการของชาวอโศกมีความสัมพันธ์ของจตุรภาคย่อยเป็นโครงสร้างและกระสวนเดียวกัน จึงเจริญขึ้นในแต่ละภาคของจตุรภาคใหญ่สมดุลและสมส่วน จะทำให้ภาพรวมของการพัฒนาใกล้เคียงกับกรอบความเป็นวงกลมมากขึ้นไม่บิดเบี้ยวหรือเว้าแหว่งมาก (เพราะขาดหรือละเลยการพัฒนาในภาคนั้น ๆ ไป)

โฮลอนบูรณาการ (integral – holonic) ก็มีส่วนสำคัญในการช่วยให้เข้าใจวิชาทัศน์ง่ายขึ้นว่าสามารถพัฒนาจิตวิญญาณมนุษย์ไปสู่โลกุตตรภูมิ 4 ได้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ (ดูแผนภาพ “อาริยญาณ 3” ประกอบ)

ตั้งญาณ เป็นเรื่องที่โฮลอนบูรณาการในแนวนอนแสดงถึงสภาวะของเกลิยพลวัตที่เจริญขึ้นบนฐานศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 และศีลสูงกว่าศีล 10 ในโครงสร้างของจตุรภาค

กิจญาณ เป็นเรื่องที่โฮลอนบูรณาการในแนวตั้งของแต่ละฐานศีลที่แสดงสภาวะ โฮลอนของจรณะ 15 วิชา 8 ใน 4 หมวดหลัก คือ จรณะข้อ 1 – 4 สัทธรรม ฌาน และวิชา โดยสภาวะพัฒนาทางจิตจะเป็นสภาพเกลิยพลวัตที่สูงขึ้นแบบเกลิยกันหอยมีจุดยอดแหลมที่วิชาร่วมกัน

กตญาณ เป็นเรื่องที่โฮลอนบูรณาการในแนวลึกที่แสดงผลของวิชาที่ทำให้เกิดการก้าวที่เกิดจากเกลิยพลวัตในแต่ละฐานศีลข้ามออกจากโลกิยภูมิทั้ง 4 มาสู่โลกุตตรภูมิ 4 ระดับ กล่าวคือ

ฐานศีล 5	ก้าวข้ามผ่าน	อบายภูมิ	มาสู่โลกุตตรภูมิของ	โศดาบัน
ฐานศีล 8	ก้าวข้ามผ่าน	กามภูมิ	มาสู่โลกุตตรภูมิของ	สกิทาคามี
ฐานศีล 10	ก้าวข้ามผ่าน	รูปภูมิ	มาสู่โลกุตตรภูมิของ	อนาคามี
ฐานสูงกว่าศีล 10	ก้าวข้ามผ่าน	ภูมิทั้ง 3 และอรุปภูมิ	มาสู่โลกุตตรภูมิของ	อรหันต์

ภาพที่ 7.17 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยอนาคต “อาริยญาณ” โดยผู้วิจัย พ.ศ. 2555